ANUL I. — No. 2 FEBRUARIE 1890.

ANALELE ARCHITECTUREI

ȘI ALE

ARTELOR CU CARE SE LÉGĂ

O DATORIE

Când ne-am hotărît a da la lumină *Analele Architecturei*, eram aprópe siguri că lucrarea nóstră vine la timp destul de oportun, spre a aduce un serviciŭ causeĭ artelor la noĭ în țară, făcând posibilă cercetarea și discutarea a orĭ-ce chestiune privitóre la arte pe un teren unde nu e permis a lupta de cât cu cunoștințele speciale și cu talentul personal.

Buna voința cu care a fost priimite și apreciate *Analele Architecturei*, ne încuragiază a ne incorda la lucru și maĭ mult și a nu da înapoĭ la orĭ-ce sacrificiĭ.

Primăria Capitaleĭ, ca focar de lumină al țăreĭ, a ținut de a sa onóre a ne da cea d'întîia sprijinul sĕŭ material și moral, acordîndu-ne o subvențiune anuală, în schimbul publicăreĭ tutulor actelor speciale și proectelor comuneĭ.

Urmînd aceluiașĭ sentiment bine-voitor, o mare parte din comunele urbane și județe din țară ne aŭ încuragiat prin angajamente anuale pentru publicațiĭ speciale.

Oameniĭ specialĭ și ceĭ iubitorĭ de ale artelor ne a primit în debutul nostru, cu tótă buna-voința dorită, incurajându-ne a merge înainte cu siguranță că vom fi bine priimițĭ și susținuțĭ de tóte elementele culte ale țăreĭ.

Tóte aceste fapte vorbesc de sine, și mulțumirile nóstre nu pot fi de cât o palidă expresiune a gratitudineĭ ce le datorim tutulor.

La rîndul nostru, vom face tóte sacrificiele, ca *Analele Architectureĭ* să capete o desvoltare și maĭ mare și de va fi posibil să apară chiar de doue orĭ pe lună.

Sperăm dar, că vom fi susținuțĭ înainte cu tótă buna-voința dorită, spre a duce la bun sfîrșit o întreprindere așa de utilă pentru țară.

DIRECȚIUNEA.

INCERCĂRĬ DE CRITICĂ

ASUPRA

ISTORII NOASTRE ARCHITECTURALE

Nu este mult, de când publicul iubitor de ale artelor a avut ocasiunea rară de a citi și aprecia coprinsul uneĭ broșuri [1]) datorite peneĭ abile a tânăruluĭ architect G. Sterian, care se distinge în câmpul artelor, printr'o aprofundare remarcabilă a chestiunilor atingătóre de istoria architectureĭ în general și în special a moduluĭ de a se fi născut și întemeiat la noĭ.

Stilul limpede și originalitatea ideilor expuse în *încercarea* ce a făcut, ne dă dreptul să sperăm că vom avea în viitor, lucrărĭ importante pentru istoria artelor, ca fructe ale elementelor culese din studiarea amănunțită, făcută multora din monumente din țară.

Lăsăm cuvêntul d-luĭ Sterian, să ne expue originalul sĕŭ studiu :

***

Manifestațiunile arteĭ în România ocupă un loc modest în istoria omenireĭ, și trebue să mărturisim că cele maĭ frumóse monumente ale nóstre nu se pot asemăna edificielor monumentale a celorlalte țărĭ din epocele strălucite. Noĭ nu avem onórea de a forma o școlă specială în artă, ca acea a Romeĭ, a Toscaneĭ, a Normandeĭ. De asemenea nu se póte stabili să fi existat în țara nóstră corporațiunĭ de meșterĭ iscusițĭ, precum eraŭ în Franța, Italia și Germania. S'ar părea că maĭ în toțĭ timpiĭ, am fi fost nevoițĭ să recurgem la streinĭ, în tot ce privește arta ; astădĭ însă acéstă credință a devenit generală, în cât de bună voe pare că ne am hotărât să ne recunoștem necompetențĭ în artă. Ciudat lucru, tocmaĭ aceia care se pretind arbitriĭ gustuluĭ și aĭ ordineĭ înalte se fac campioniĭ acestor ideĭ ; eĭ sunt aceia care constată trecutul nostru și decid de present făcându-ne necompetențĭ în artă.

[1]) G. Sterian, architect. *Despre restaurarea monumentelor istorice în streinătate și în România.* Broșura de 58 pagina în 8° apărută în Iașĭ în 1889 la tipo-litografia H. Goldner.

Cu tóte acestea posedăm o serie de monumente zidite de ilustriĭ noştriĭ domnitorĭ şi care sunt preţióse pentru noĭ, din multe puncte de vedere. Ele constitue ceea-ce se póte numi „architectura română“ fiind că s'aŭ creat în ţară la noĭ şi că negreşit ele aŭ îndeplinit trebuinţele nóstre şi aŭ mulţumit gustul nostru; şi dacă monumentele acestea izolate, par lipsite de continuitate între dênsele, totuşĭ interesul ce ele ne oferă este mare pentru noĭ.

In tot cazul acésta nu probéză, după cum susţin uniĭ, că noĭ n'am avut sentimentul arteĭ. S'ar părea că aspra meserie a armelor, şi obositórea viaţă câmpenéscă ne a impiedicat de a ne ocupa de lucrurĭ delicate şi perfecte. Cu tóte acestea e netăgăduit, că noĭ am resimţit aspiraţiunile nobile ale frumosuluĭ de óre-ce am împrumutat modele şi artiştĭ iscusiţĭ de la puterniciĭ noştri veciniĭ, — ceea ce dovedeşte că dorinţa de a-ĭ egala întru tóte nu ne a părăsit nicĭ o dată.

E fórte important a se şti, în ce condiţiĭ s'a manifestat arta în România. Pentru acésta trebue să se facă un studiu comparativ maĭ întins, pe care 'l reclamă monumentele nóstre, fiind că punctele de comparaţiune nu trebuesc căutate numaĭ la veciniĭ noştriĭ imediaţĭ, ci de multe orĭ trebue să le urmărim destul de departe pentru ca să putem descoperi originea edificielor nóstre; şi tocmaĭ acéstă împrejurare deştéptă un puternic interes şi promite un studiu interesant celor ce l'ar intreprinde. Din aceste cercetărĭ vor resări când-va dovezĭ îndestule că, în trecut ca şi în ziua de astădĭ, Româniĭ s'aŭ priceput şi eĭ ca tótă lumea în lucrurile de artă.

Mulţumită imenselor serviciĭ aduse de archeologie istorieĭ popórelor şi lumineĭ puternice ce a respândit studiul restaurărilor asupra ştiinţeĭ trecutuluĭ, am ajuns să cunóştem antichitatea şi veacul de mijloc. Neîncetatele descoperirĭ ale archeologilor şi ale restauratorilor ne-aŭ permis să dăm viaţă vécurilor trecute; şi când istoria architectureĭ în România va fi făcută, ea ne va arăta trecutul nostru sub o nouă înfăţişare şi se vor desvăli multe din tainele analelor nóstre.

Dar pentru ca să putem obţine acest resultat nu trebue să studiem architectura nóstră numaĭ în România, ci, se facem studiĭ comparative cu architectura ţărilor a căror viaţă s'a desvoltat în condiţiĭ analóge cu viaţa nóstră.

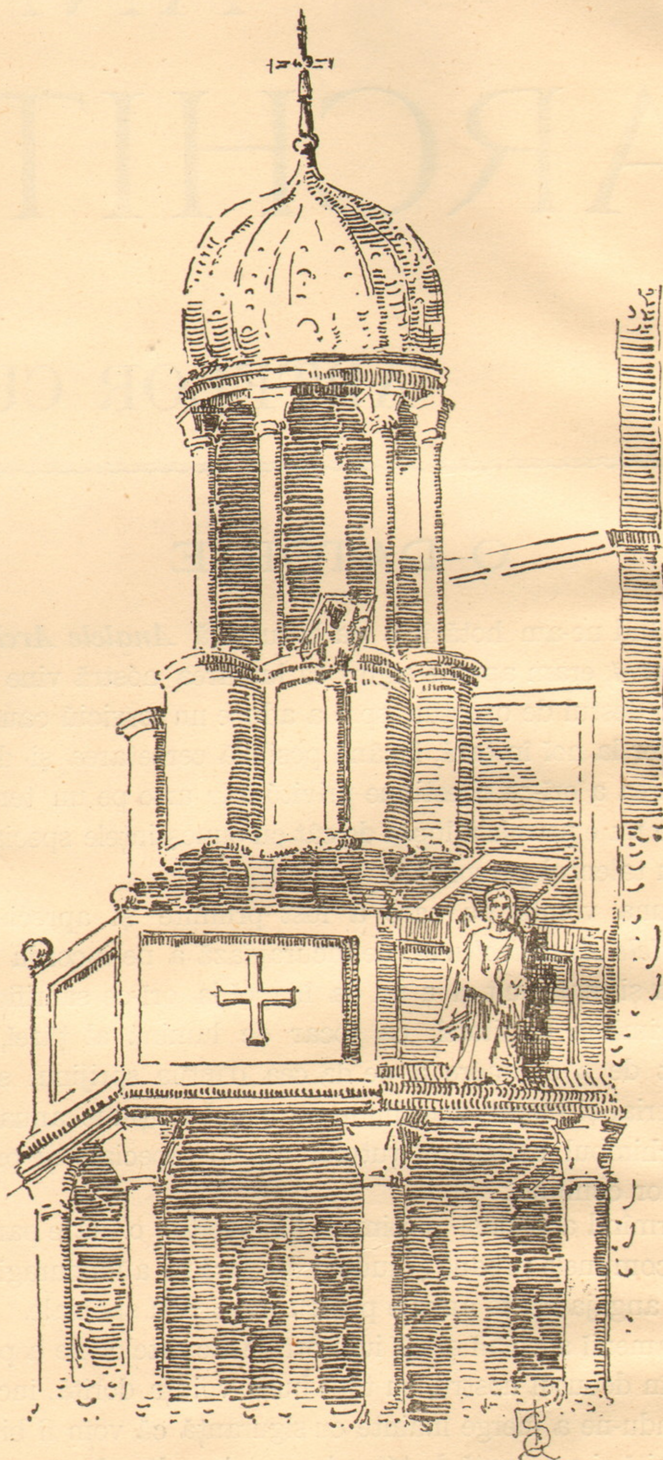
Ast-fel architectura veneţiană este între altele, una dintr'acele care ne póte servi de termen de comparaţiune. Deopotrivă complexă şi născută pe un sol strimt, la un popor care ca şi noĭ, a avut culmĭ de glorie şi dile de retrişte asemănătóre, ea urméză o cale paralelă în ambele ţărĭ; căcĭ cu tóte îndepărtările de stil şi deosebirile de vremĭ, architectura se produce aicĭ ca şi acolo, în aceiaşĭ ordine şi sub aceleaşĭ înrîurirĭ.

De ambele părţĭ, începând de la originele latine, architectura românéscă şi veneţiană păstréză, în tótă a eĭ desvoltare caracterul predomnitor al arteĭ bizantine, spre a se supune maĭ târziu atot-puterniceĭ preponderenţĭ ogivale.

Este interesant de observat, cum în amêndouĕ ţările diferitele influenţĭ s'aŭ succedat în mod analog; şi acésta denotă că România şi Veneţia aŭ avut apropierĭ asemănătóre cu aceleaşĭ popóre.

In provincia Veneţiană găsim, monumente romane din timpul imperiuluĭ; la noĭ aceste monumente sunt numaĭ din epoca Antoninilor. Bizantinul se manifestéză în deplina luĭ splendóre la Veneţia, în veacul al X-lea prin catedrala *San Marco* a căreĭ faţadă primitivă era curat bizantină; la noĭ acest stil se iveşte într'un chip maĭ puţin strălucitor tocmaĭ în veacul al XIII-lea, cu biserica Domnéscă de la Curtea de Argeş.

Apoĭ în veacul al XII-lea Veneţia primeşte influenţa uneĭ arte nouĭ, a arteĭ arabe, când edifică ***Fandaco dei Turchi*** pe marele canal, şi tocmaĭ târziu în veacul al XVI-lea acéstă influenţă se manifestéză în România; dar de astă dată într'un chip maĭ pompos, prin biserica episcopală a Curţeĭ de Argeş. In spre aniĭ 1400 influenţa ogivală se arată în Veneţia la gale-

AMBONE

Predicator bizantin din biserica San Marco

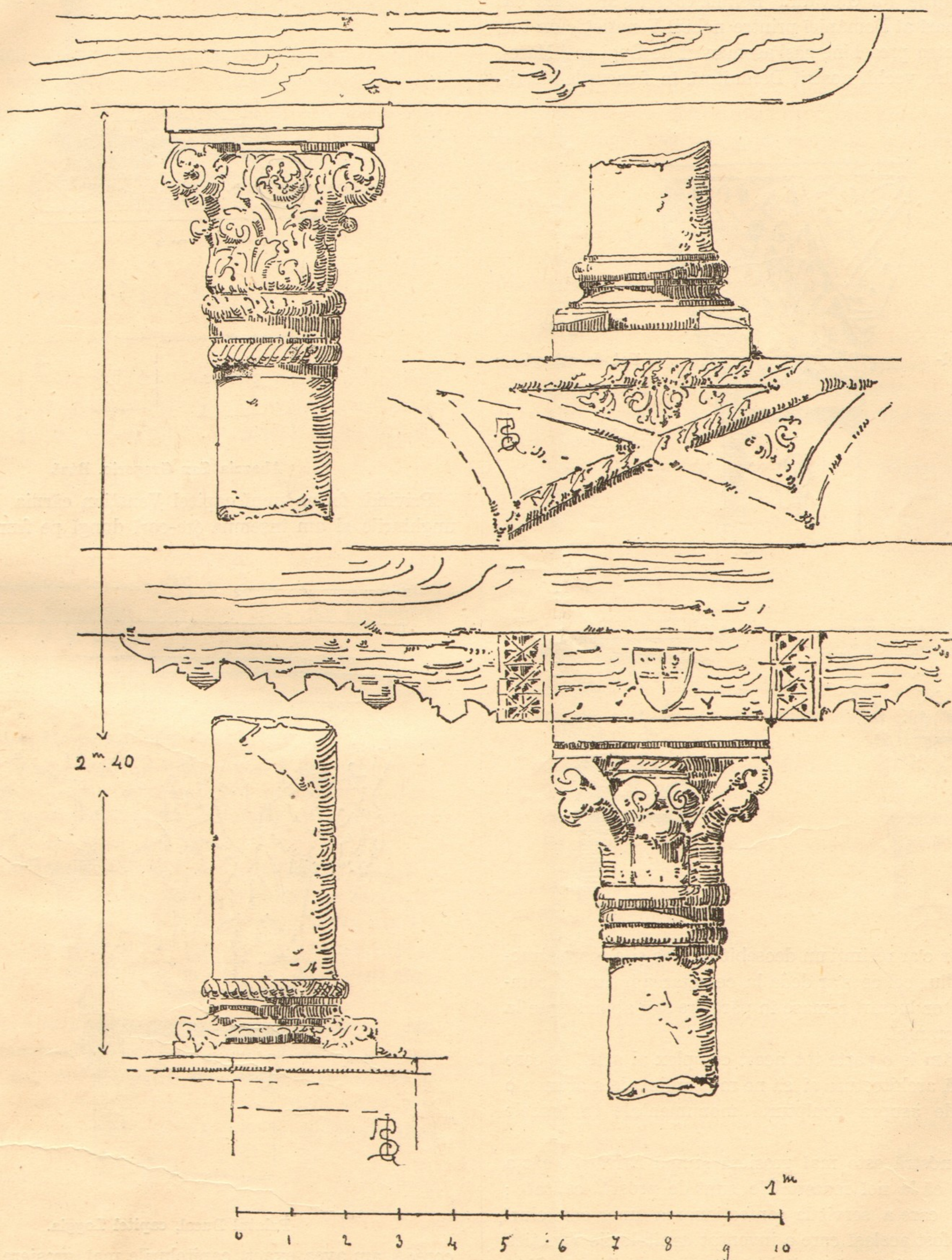
riele ***Palatuluĭ Ducal*** şi la diferite edificiĭ religióse, şi pe la 1500 apare în România acéstă influenţă la bisericele luĭ Stefan cel Mare, şi apoĭ maĭ pronunţată la bisericele luĭ Petru Rareş.

S'ar părea în fine că în Ţara românéscă Veneţia a influenţat direct architectura nóstră, de vreme ce de o dată cu veacul al XVII-lea se găsesc isbitóre analogiĭ în artele ambelor ţărĭ. Fragmentele risipite rĕmase de la biserica Radu-Vodă din Bucurescĭ, şi la Stavropoleos, — chiar dacă ne am opri numaĭ

VENETIA

ABAZZIA SAN GREGORIO

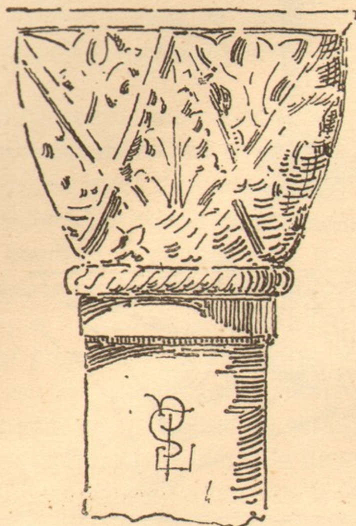
XV SECOL

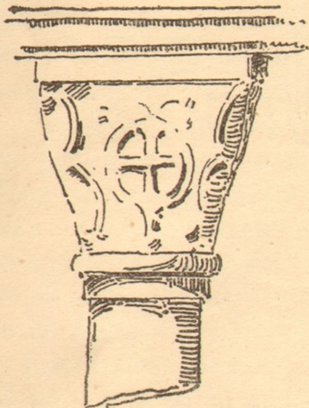
Capiteluri și base de coloane

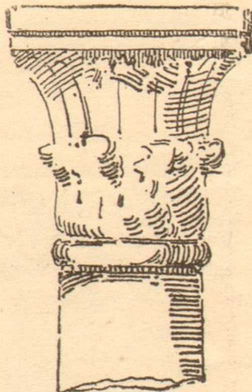
2) *Capitelurile Mănăstireĭ San-Gregorio.* Biserica mănăstireĭ (Abazia) San-Gregorio a fost zidită pe la anul 1340, și mica dar frumósa curte înconjurată cu colóne ce se vede astă-ḑĭ părăsită și în ruină, pare a fi fost clădită maĭ pe urmă, prin secolul al XV-lea. Am credut interesant să culeg de acolo o mică amintire desemnând câte-va capitelurĭ, fiind-că aceste rĕmășițe sunt necunoscute de călătorĭ, și de artiștĭ chiar, care trec cu vederea gingașul *cortile* al mănăstireĭ, ascuns fiind astă-ḑĭ după niște case fără însemnătate, între *Dogana di mare* și Biserica *della Salute.*

la acestea, — ne presintă uimitóre asemănărĭ cu architectura Lombardo-venețiană, prin aceleașĭ dispozițiĭ a *logiilor* și chiar prin genul decorațiunilor adoptate. Și apoĭ se știe că multă vreme, mobilele, și țesăturile maĭ ales, aŭ fost în Veneția ca și în România de aceeași proveniență; de óre-ce găsim în hainele vechilor noștri șefĭ aceleașĭ bogate stofe împodobite de aceleașĭ frumóse desemnurĭ în cât cine-va s'ar putea amăgi privind tablourile luĭ Giovanni Bellini, căcĭ 'ĭ s'ar părea că vede boeriĭ marĭ aĭ RomânieĭprintrenobiliĭVenețieĭ, cum tot ast-fel s'ar putea prea bine găsi asemănărĭ de Dogi saŭ Mare-amiralĭ, printre vechiĭ noștriĭ Domnitorĭ, în frescurile bisericilor.

Biserica San Marco
Capiteluri bizantine **Fațada stângă**

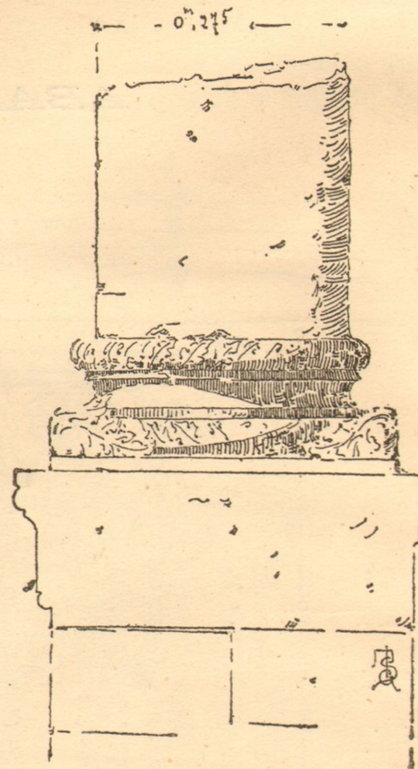

O! de sigur c'ar resimți un deosebit interes și o mare atracțiune de studiu, cel ce s'ar deda la cercetarea intimă și complectă a acestor lucrărĭ remase în părăsire saŭ abandonate la discreția ignoranțeĭ.

Dar să lăsăm la o parte tot acest complex al arteĭ, pe care 'l îmbrățișéză architectura și să ne mulțumim de a arunca o privire repede asupra sculptureĭ monumentale în ambele țĕrĭ.

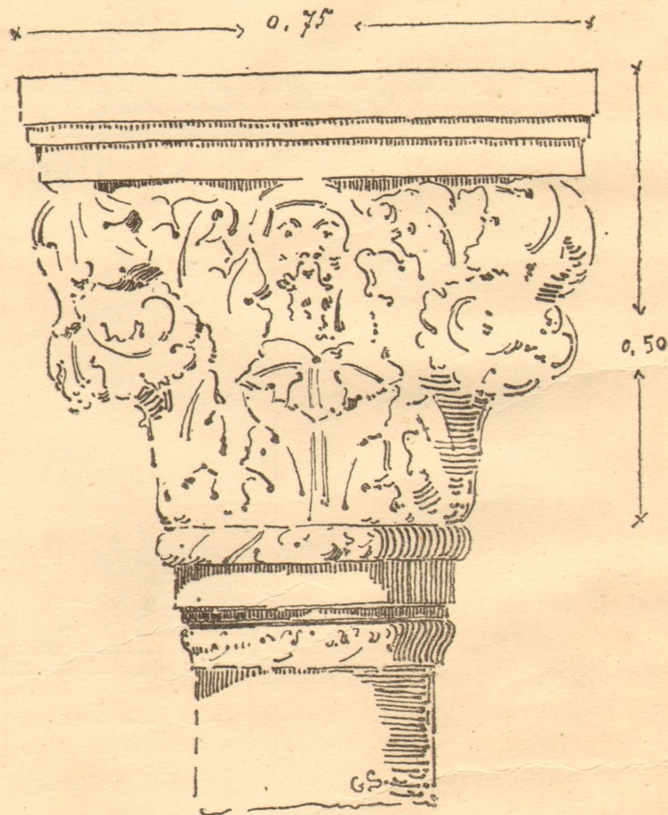
Sculptura nóstră este maĭ grosieră și maĭ naivă de cât a Italieĭ, fiind că la noĭ materialele sunt de próstă calitate; spiritul însă care a servit la confecționarea unor capitelurĭ românești a fost acelașĭ care a inventat capitelurile Venețieĭ. De vom compara óre carĭ capitelurĭ din monastirile San Giorgio, San Michele saŭ chiar de la Palatul Ducal, cu acele dela Antim și Cozia, de îndată ne vom convinge de înrudirea lor.

Fără îndoială că cele d'ântâiŭ sunt fin executate în marmoră vîrtósă și albă, pe când acestea ale nóstre sunt cioplite în piatră móle cu grăunte gros și suriu; acésta-ĭ una din causele pentru care săpăturile capitelurilor nóstre nu sunt sculptate cu aceeașĭ delicatețĕ.

Abazzia San Gregorio. Basă

Privind forma unuĭ capitel Venețian căruia 'ĭ am șterge unghiurile și am însemna óre-carĭ dungĭ pe frunzele ce-l de-

Palatul Ducal, capitel Loggia.

corédă, am avea exact capitelurile maĭ grosiere de la Radu-Vodă și de la maĭ multe din monastirile românești.

1) *Capitelurile palatuluĭ Ducal din Veneția* aparțin — frumóseĭ galerie (loggia) superióre — Fațada despre mare. Palatul Ducal a fost început la anul 900 și clădirea s'aŭ urmat la 1301—1309. Fațadele actuale aŭ fost făcute între aniĭ 1424—1463.

Autoriĭ capitelurilor arĕtate aci ar fi dar Giov. Pantaleone saŭ Bartolomeo Bon.

Pare că pe acele vremurĭ regina Adriaticeĭ, puternică și bogată repurtând victoriĭ tot atât de glorióse și suferind înfrângerĭ tot atât de durerόse ca și noĭ, căra cu numerόsele eĭ corăbiĭ marmora și profirul din lumea întrégă și îmbrăca pe fiĭ săĭ cu stofe bogate și 'șĭ împodobea bisericile și palatele cu pietrele cele maĭ rarĭ și cu sculpturile cele maĭ fine; pe când noĭ Românii, ca și sculptura nóstră, în moravurile și în obiceiurile nóastre — am rĕmas maĭ naivĭ și maĭ rustici.

Aceste indiciĭ deși superficiale, asupra unor puncte ale istorieĭ nóstre architecturale, comparate cu ale uneĭ alte țărĭ, dovedesc de ce mare interes ar fi studiul archeologieĭ monumentale a Românieĭ; căcĭ ne ar proba că țara nóstră a fost supusă tot acelorașĭ influențe ca și monumentele eĭ. și că, în părțile unde istoria rĕmâne mută, architectura ar putea grăi.

RESTAURĂRILE

Una din chestiunile cele maĭ arzĕtóre pentru architecțiĭ și în special pentru istoria artelor la noĭ în țară, este incontestabil chestiunea restaurărilor, aplicate monumentelor nóstre istorice.

De maĭ bine de cincĭ-spre-ḑece anĭ s'a început a se restaura cele maĭ importante dintre monumentele nóstre și s'a continuat până aḑi cu fórte marĭ sacrificiĭ pentru țară.

Lipsind la început, un corp de architecțĭ românĭ, și comisiunea monumentelor istorice prevĕḑută de lege nefiind întocmită, aceste restaurărĭ s'aŭ făcut fără nicĭ un control artistic archeologic și istoric.

Din acéstă nenorocită împrejurare, s'aŭ comis erorĭ grave de artă și știință, erorĭ carĭ aŭ compromis póte valórea acestor monumente de mare preț pentru artă și istorie.

Analele Architectureĭ, avĕnd ca scop principal studiarea în mod aprofundat a monumentelor nóstre istorice. va începe un examen imediat a acelora, ce aŭ căḑut deja sub ciocanul restaurăreĭ necontrolate, ca ast-fel să se stabiléscă, dacă acele restaurărĭ sunt bine făcute.

Pornind, dintr'un sentiment artistic și național, sperăm să fim ascultațĭ, căcĭ nu maĭ suntem în situația de acuma 15 anĭ, și nicĭ numaĭ este permis ca pe viitor să se urmeze, tot ca până acuma, lăsându-se restaurarea monumentelor la discreția uneĭ persóne, chiar de ar fi ea de o capacitate inatacabilă.

Monumentele nóstre istorice sunt un patrimoniŭ național, și aḑi când elementul artistic român este destul de numeros credem că ar fi o rușine pentru țară a ne maĭ adresa la străinĭ în chestiunĭ de artă, cu atât maĭ mult când este vorba de acea parte a arteĭ care se atinge de istoria țăreĭ nóstre.

Ne vom face dar datoria de a arăta tot ce credem că rĕŭ s'a făcut, și cum credem că e bine să se urmeḑe de aci înainte.

In numĕrul nostru viitor, vom începe publicarea primelor cercetărĭ, și sperăm că colónele Analelor vor deveni insuficiente, atât este de mult de ḑis în acéstă importantă chestiune.

ARCHITECTURA ȘI SCÓLELE DE BELE-ARTE

Studiul nostru asupra *clădirilor vechĭ* publicat în numĕrul trecut al *Analelor*, era precedat de câte-va cuvinte de lămurire. Studiul de față a luat naștere în aceleașĭ condițiunĭ; el a fost scris în primele lunĭ ale anuluĭ 1888, și prezintat în intrunirile de care am vorbit; maĭ tot scheletul, maĭ tótă canevaua aparține prietenilor, sculptorĭ, pictorĭ, architecțĭ; un detaliu, studiul în prima luĭ formă, aproape așa cum apare azĭ de sub tipar, a fost citit în atelierul unuĭ pictor mult simpatic și de mult talent.

Transcrim fără nicĭ o schimbare programul alcătuit, care constitue, după cum am spus maĭ sus, scheletul articoluluĭ nostru.

Introducere.

a) Trebuința de arte. Mersul treptat.

b) Insuficiențele, viciile de organizare ale actualelor scóle de frumóse arte. Scólele întemeiate azĭ pe picior pretențios. Lipsă de preparațiune, de recrutare. Lipsa de întiile cunoștințe. Rezultatul defectuos. Absința de cursurĭ, de colecțiunĭ, de modele, etc. Chiar părțĭ din întregul artelor lipsesc, cum gravura, architectura. Studiarea cestiuneĭ în «ensemble» și detaliŭ. Furnisarea de profesorĭ de desemn. Dificultățile întâmpinate de eleviĭ absolvențĭ . ..

c) Necesitatea uneĭ reforme complecte, seriόse a scólelor de frumóse-arte. Studiul simultaneŭ al artelor. Intâiul scop: tendința spre arte decorative. Intemeiarea studiilor practice; pictura decorativă, sculptura ornamentală. Studiul monumentelor nóstre vechĭ. Dificultățile reorganizăreĭ; gratuitatea cursurilor înființate. formarea de colecțiunĭ, albumurĭ, modele. Apel la presă, particularĭ, guvern.

Concluziune.

Incă două cuvinte. Scopul întrunirilor, de acum aprópe douĭ anĭ, era departe de a fi destructor, după cum orĭ-cine póte judeca din cele ce publicăm.

Treĭ punte sunt deja date la lumină:

1) Infiintarea uneĭ Reviste.

2) Păstrarea monumentelor din trecut.

3) Reorganizarea scólelor de bele-arte.

Dacă insistăm asupra atâtor detaliĭ, ce concernă înțelegerea unuĭ mic grup, animat de dorința de propășire a artelor, o facem pentru ca să se știe bine, că nicĭ un *mister* —repetăm— nu egzista la mijloc.

Printre rîndurĭ..... nu e scris nimic. Iubitoriĭ artelor se pot convinge, că profesorilor scólelor nóstre, nu li se aduce nicĭ o atingere; de óre-ce eĭ aŭ făcut tot ce le a stat prin putință a îndrepta starea de lucrurĭ actuală.

Cestiunea fiind de un viu interes, suntem sigurĭ că i se va da atențiune; ce-va maĭ mult, *Analele Architectureĭ* staŭ deschise discuțiuneĭ și cuvintele ómenilor încercațĭ vor avea totd'auna o bună priimire în colónele sale.

* * *

Artele-frumóse sunt în tot-d'auna de folos uneĭ națiunĭ; ele trebue să mérgă în unire cu cele-l'alte ramurĭ de progres. Artele contribue la cultivarea bunuluĭ gust, menirea lor e superióră; urmele ce ele lasă sunt adâncĭ...... In cartea veacurilor, rolul artelor e măreț; nu e națiune, care avĕnd conștiința de sine să se fi dat în lăturĭ de la studiul lor; nu e om care avĕnd o educațiune, o instrucțiune îngrijită, să pótă rĕmâne nepăsător

in faţa uneï marmore eşită de sub dalta statuaruluï, în faţa unuï fresc, uneï pînze zugrăvite de maestru.

Din epoca nóstră de renaştere, care datéză cu primele decenii ale secoluluï, prefacerile sĕvîrşite sunt vădite. In acéstă mişcare bine-făcĕtóre însă, artele aŭ fost maï puţin părtaşe, scólele lor dacă de la înfiinţare nu sunt aprópe oropsite, nevoe e să mărturisim că aŭ fost lăsate în stare de lângezélă, că viaţa lor a fost cu totul izolată.

In mult discutata reformă de instrucţiune din ultimiï anï, cu măhnire vedem puţina atenţiune ce se dă studiuluï artelor. Pe când învăţămêntuluï superior i se alcătuesc programe, care să pótă lupta cu acele din ţărï strĕine, pe când numĕrul cursurilor este mărit, iar învĕţămêntuluï secundar se prevĕd colecţiunï şi laboratoriï; scoalele de bele-arte sunt trecute cu vederea, ca şi cum ele nu ar fi de nicï un folos uneï ţărï, ca şi cum nu ar avea nicï un rol în întregul cunoştinţelor, în întréga atenţiune ce trebue să atragă conducătorilor treburilor publice.

O asemenea stare de lucrurï nu e óre util, nu e oare timp ca să ia sfârşit? Iată scopul ce ne-am propus prin studiul de faţă, scop eşit numaï şi numaï din dorul de propăşire, de o reîntemeiare pe baze nouï, întinse, o reîntemeiare radicală, în fine şi ale căror rezultate nu vor putea fi de cât mulţumitóre.

*

Programul scólelor de bele-arte a avut o tendinţă prea superióră, pe când mijlócele puse la dispoziţiune nu eraŭ de cât insuficiente. Elevul intrat în atelier se loveşte de o mulţime de dificultăţï, faţă cu carï maï în tot-d'auna rĕmâne învins, căcï lipsesc pregătirile de cursurï, lipsesc primele învăţăturï.. . Lipsa de cursurï preparatóre, iată rana cea mare. Treï-ḑecï de anï aprópe aŭ trecut de când s'a propus înfiinţarea de scóle de desemn, până la împlinirea propunereï probabil că vor maï trece alţï treï-ḑecï..... şi cu tóte acestea numaï aci stă vindecarea. Fără asemenea scolï nu pot egzista pe un picior serios, nicï scólele de bele arte, nicï cele de arte şi meseriï, în fine nicï o scólă profesională.

Mersul sigur, mersul fericit în arte, e acela de a pregăti pe om de la început cu solide cunoştinţe în mânuirea creionuluï, în arta desemnuluï, procedând treptat, iar nu prin salt.

Cine s'ar gândi să pue în mâna unuï copil o scriere de Spencer, de Lombroso, de Haeckel, de Büchner...... comparaţiunea nu are nimic de depăşit; ca cine-va să pótă înţelege o carte, trebue să fi făcut studiï anterióre; pentru a putea modela, a putea compune saŭ depinge, trebuesc anï la mijloc consacraţï în lucrărï pregătitóre şi aceste lucrărï o repetăm, aŭ lipsit în tot-d'auna scoalelor nóstre. Şi cu tóte astea aŭ trecut douĕ-ḑecï şi cincï de anï de la a lor înfiinţare!

Altă greşală. Regulamentul alcătuit în 1864 hotăra formarea a patru secţiunï cu ateliere; douĕ din ele numaï s'aŭ vĕḑut întemeiete—pictura şi sculptura—lucru ciudat ca tocmaï architectura să fie pusă la index, architectura ale căreia elemente sunt atât de necesariï artelor, cu care să găseşte într'o atât de strînsă rudenie; architectura ale căreia învăţăminte ar fi trebuit să călăuzéscă pas cu pas pe viitoriï noştri pictorï şi sculptorï.

Oare lipsa unor studiï de architectură, nu poate da triste rezultate elevilor ce urméză în scólele ast-fel înfiinţate?

Oare un pictor, un sculptor trebue să ignoreze cu totul ce e un monument, o arcadă, un postament, un profil, o cornice?

Trebue să nu aibă nicï o cunoştinţă de proporţiunile ordinelor antice, de diferitele elemente de mulurațiune dintr'un impost, dintr'o bază, dintr'un architrav, despre rolul unuï stil?....

Câte egzemple, luate din artele plastice, nu ar putea fi aduse în susţinerea cuvintelor înaintate!.....

Dacă într'un mauzoleu, ca acela de la Strasburg, ridicat memorieï învigătoruluï de la Fontenoy, mareşalul Mauriciu de Saxonia, mauzoleu de o puternică composiţiune artistică, una din cele maï mărețe marmore ce dalta ne-a lăsat din secolul trecut; dacă într'altul, de pildă în acela ridicat de Canova, amintireï Marieï-Christina, într'una din bisericile vieneze; saŭ în grupul *Apolon în mijlocul Nereidelor* —unul din farmecele grădinelor de la Versailles; dacă în operele ce citărăm —luate din grămadă— architectura aprópe lipseşte, nu tot ast-fel se întâmplă cu monumentele din biserica St. Laurenţiŭ (Florenţa) unde strălucesc figurile *Ziua* şi *Nóptea*, *Aurora* şi *Crepuscula*, iar cu deosebire de toţï cunoscutul *Cugetător;* nu tot ast-fel sunt tratate unele bucăţï ale fecunduluï statuar, care ca o pânză semnată Rubens saŭ Veronez, compuse bazo-reliefurile *Pesta din Milan*, *Alexandru* şi *Diogen*.... şi în carï triglifele, colónele, arcadele, profilurile, acantele, capitelurile, motivele architectonice abundă.

Repetăm. Oare pot fi studiate asemenea lucrărï fără ajutorul unor bune cunoştinţe dobândite asupra proporţiunilor, asupra stilurilor, asupra formelor architecturale?

Ultimele planurï, cu a lor bogată decoraţiune din pânzele scóleï veneţiene, saŭ din acele datorite maestruluï *Coborîreï de pe cruce* (catedrala din Anvers) şi elevilor luï, pânze făcute după cererea Marieï de Medicis pentru palatul construit de Salomon De Brosse, trebue să rămâe o enigmă pentru un pictor?

Chiar cartonul luï Kaulbach, ce se găseşte în sala de jos a muzeuluï nostru, nu intră şi el în categoria egzemplelor ce am putea înşira?

*

Calea urmată până azï a fost greşită din multe punte de vedere; timpul a sosit acum ca să ne dăm séma, dacă nu ar fi trist să o continuăm, lăsând şcóla aprópe în părăsire, cu secţiunï absinte, cursurï necomplecte, lipsă de colecţiunï, de albumurï, de modele. A perpetua o stare de lucrurï defectuósă, a nu voi să deschidem ochiï, ar fi ca noï să renunţăm la interesul ce trebue păstrat artelor, noï ce avem pretenţiunea de a fi o naţiune intrată pe o cărare cultă, cu focul să ajungem la un mic centru, un mic focar de civilizaţiune.

Artele nu ar vedea

.... *un sóre dulce şi mult maï fericit,*

revărsând lumina pe pămîntul ţĕreï, de cât atuncï când s'ar lăsa de o parte orï-ce neînţelegere —dacă neînţelegere ar putea să egziste într'o reformă, ce nu ar aduce după dênsa de cât numaï bine— când s'ar lăsa de o parte vederile strîmte, saŭ reaua voinţă. Trebuesc îndreptărï, îndreptărï bine cumpănite însă şi isvorîte dintr'o discuţiune largă, seriósă.

*

Nimenï nu se va găsi, să ne trateze de spirite retrograde, dacă vom aminti, că în «Dările de sémă ale lucrărilor obşteşteï adunărï» din 1832, se stabilise prin lege şi regulamente înfiinţarea de cursurï speciale, între carï era unul de *architectură*. Articolul 99, glăsuia ast-fel:

«Invăţăturile ce trebue a se face în cursul de architectură, «vor fi, 1-iŭ: a da şcolarilor o cunoştinţă generală de meşte-«şugul de a întocmi, a pune în lucrare şi a preţui construcţiile «ce pot fi trebuincióse în deosebite industriï; al 2-lea: a da

«învĕțăturĭ pregătitóre acelor carĭ voesc a se îndeletnici maĭ «cu deosebire în meșteșugul zidăriĭ în calitate de architecțĭ.»

«Intr'acest curs profesorul va vorbi pentru materiile ce se «întrebuințéză în construcțiĭ; pentru pregătirea ce se face ace«stor materiĭ, pentru deosebite construcțiĭ, pentru lețile ce se «ating de zidăriĭ; va arăta în sfîrșit cum să se facă prețuirile și «mĕsurarea zidirilor.»

Maĭ târdiŭ prin legea de instrucțiune din 1864, sub ministerul Cogălniceanu—N. Cretzulescu, înființându-se scólele de belearte, regulamentul prevedea studiĭ de pictură, sculptură, gravură și architectură. Art. 29 specifica, în ceea-ce privește formarea secțiuneĭ de architectură, că ea e subordonată prezintăreĭ unuĭ numĕr de *cincĭ* scolarĭ, absolvențĭ aĭ *facultățiĭ de sciințĭ*. Dacă am sub-liniat ultimele două cuvinte, am făcut'o în scop ca să dovedim ciudata..... legătură cu un alt articol din legea de la 1864, unde scólele de frumóse-arte, eraŭ prenumĕrate printre scólele secundare....

Dacă secția de architectură nu a fost înființată până azĭ, dacă scólele nóstre de bele-arte nu a vĕzut'o de cât numaĭ în legĭ și regulamente, nu ar trebui să dăm uităreĭ, că s'aŭ adăogat în alte scóle cursurĭ asupra arteĭ ce ne preocupă Vom aminti însă, și asupra acestuĭ punct trebue mult să atragem băgarea de sémă, vom aminti că artele aŭ o strînsă legătură între ele, că izvorul lor e acelaș, desemnul.

La începutul studiilor nu e decât puțină deosebire între un viitor pictor saŭ viitor architect. Cursurile sunt aprópe identice. Trebue de la început o comunitate de ideĭ între membriĭ aceleiași familiĭ, și a'ĭ despărți este nedrept. A se obiecta că studiĭ de architectură se pot urma aiurea în alte scóle, este a înainta, a comite o greșélă, greșélă ce noĭ nu suntem ceĭ d'întâiŭ a semnala. Architectura este o artă, iar nu cunoștințe ce se obțin prin cursurĭ scrise saŭ pe tablă. Legătura eĭ este intimă cu artele surorĭ.

Singura scólă unde trebue înființată o secțiune de architectură, coprinzênd unele cursurĭ comune cu eleviĭ sculptorĭ și pictorĭ, nu e de cât acea de bele-arte. Studiul simultaneu al artelor, concursul între toțĭ eleviĭ în desemn, în compozițiune decorativă, să fie obiectul uneĭ de aprópe solicitudinĭ; o emulațiune maĭ mare, iată cea ce e dorit și ceea-ce suntem convinșĭ că s'ar obține după o reformă.

*

Un pictor, un sculptor are necesitate de literatură, de istorie, de artă ornamentală, de perspectivă, de studiul stilurilor și de câte alte cunoștințe.... Cele două scóle din Iașĭ și Bucureștĭ nu aŭ de cât cincĭ profesorĭ fie-care: douĭ de desemn și pictură, unul de sculptură, unul de estetică și istoria artelor și în fine unul de anatomie. Cu un personal didactic atât de restrîns, să mărturisim cu toțiĭ că e fórte cu greŭ să mergem departe, și cu tóte acestea, cine ar îndrăzni să pue la îndoială o minută silințele ce și-aŭ dat și 'șĭ le dă în împlinirea datoriilor sale.

Pe cât se spune, direcțiunile ambelor scoale în diferite timpurĭ singure au cerut unele îndreptărĭ și adăogărĭ de cursurĭ; din nenorocire vocea lor nu a găsit nicĭ un răsunet și rapoartele aŭ luat drumul liniștit și tăcut al dosarelor.

Nu e gimnasiu în țară pentru care să fiă în buget o sumă maĭ jos de 28.000 leĭ; pentru scoala de Bele-Arte din Iașĭ cifra e inferióră cu 6.000 leĭ, cifreĭ alăturate, iar cea din Bucureștĭ cu 3.000 leĭ. In total amêndouĕ scólele grevéză Statul — treacăni-se cuvêntul — cu suma de 47.264 leĭ. Atât și nimic maĭ mult.

In studiul artelor se cer colecțiunĭ, se cer modele, se cer cărțĭ carĭ în tot-d'auna ne-aŭ lipsit nouă. A studia artele în lipsă de asemenea mijlóce, este acelaș lucru ca și cum în cursurile de istoriă naturală s'ar putea studia cristalografia fără cristale saŭ modele în lemn, geologia lipsind rocele și fosilele saŭ în himiă fără laborator, fără experiențe.....

In întemeierea de colecțiunĭ greutățile sunt simțite; ne-am putea adresa bine-făcătorilor, carĭ cred că nu lipsesc, am face apel către posesoriĭ de bucățĭ de artă, de gravurĭ, de desemnurĭ.

Sunt românĭ carĭ probabil ignoră egzistența scólelor nóstre de bele-arte; saŭ că ele fiind lipsite de reclame, carĭ le-ar putea scóte maĭ mult la ivélă, fac ca proprietari de lucrărĭ artistice s'aŭ vĕzut împărțind aiurea avutul lor. Nu ar fi o faptă rea din partea nóstră dacă am aminti aci de cartónele pline de desemnurĭ, posedate odinióră de un român, desemnurĭ datorite autoruluĭ *Floreĭ*, al grupuluĭ *Danțul* de la Opera din Paris, al luĭ *Ugolino*, e vorba de Carpeaux, colecțiune care a fost împărțită muzeuluĭ din Valenciennes, patria artistuluĭ, Luvruluĭ și scóleĭ de bele-arte din Paris, care drept recunoștință a înscris numele donatoruluĭ, în litere de aur, în sala cea mare a mult bogateĭ și frumóseĭ sale bibliotece.

Suntem din numĕrul acelor ce cred, că un apel făcut pentru scólele nóstre nu ar fi zadarnic.

Scóla din Bucureștĭ în urma foculuĭ (de la Universitate) de acum câțĭ-va anĭ, care a mistuit tótă averea eĭ se găsește azĭ într'o sărăcie de plâns. Un volum a luĭ Charles Blanc, singurul care a scăpat de flacărĭ — căcĭ se găsea la legător — câte-va reproducțiunĭ după *Salonul* anual al Parisuluĭ și încă un fórte mic numĕr de cărțĭ precum și treĭ-patru ipsosurĭ, copiĭ antice, în fine o restrânsă colecțiune cumpărată probabil de la Calcografia Luvruluĭ, colecțiune de gravurĭ după maestriĭ și unde nu strălucește de cât Lebrun — iată tótă avuția, tótă zestrea scóleĭ de bele-arte din Bucureștĭ!

O asemenea destăinuire din partea nóstră ar putea atrage atențiunea iubitorilor de arte, căcĭ de opiniunea publică nicĭ póte fi vorba într'o atât de delicată cestiune!

Scóla din Iașĭ, dintr'un moment într'altul, e amenințată să rĕmâe fără local; clădirea în care se găsește trebuind să fie dărămată și pe locul eĭ și cel vecin — unde se maĭ vĕd câte-va mormane de cărămidă, resturĭ ale dispăruntuluĭ teatru, se va ridica edificiul Universitățiĭ de care se vorbește de anĭ întregĭ....

Scóla din Iașĭ — din fericire pentru dênsa — nu prea se înfățișéză tot atât de săracă; muzeul este ceva maĭ bogat decât cel din Bucureștĭ. Cu tóte acestea câte lipsurĭ nu încércă scóla de bele-arte din al doilea oraș al țĕreĭ, oraș care în urma atâtor sacrificiĭ făcute, trebuia să se bucure de o maĭ multă atențiune, din partea conducătorilor afacerilor publice! Dar póte că e un făcut, ca Iașul cu situația luĭ frumósă, cu suvenirile sale istorice să zacă, ca și scóla de bele-arte în atâta lîngezélă!

*

Necesitatea de reforme în scólele de bele-arte se impune, fată cu rezultatele date, rezultate strîns ținute de slabele mijlóce de carĭ ele dispuneaŭ; departe de noĭ ideia de a voi să atingem pe membriĭ învĕțămêntuluĭ, din potrivă, ne simțim datorĭ să o spunem verde, că cu tóte greutățile, cu tóte lipsurile, cu tóte stavilele ce aŭ avut, scólele din Iașĭ și Bucureștĭ, fără sgomot, încet, pe tăcute, aŭ lucrat, și în afară de câțĭ-va tinerĭ artiștĭ, carĭ aŭ sorbit primele lor cunoștințe la al lor izvor, urmând apoĭ studiile în străinătate, tinerĭ ce ne fac multă onóre, avem dovezĭ numĕrul, relativ însemnat, de profesorĭ de desemn din licee și gimnaziĭ, profesorĭ, carĭ aŭ frequentat ca elevĭ, atelierul

scólelor de bele-arte. Suntem póte în ajun de a ne convinge, că acest filon de mult exploatat e pe sfîrșit. A venit vremea ca să ne gândim serios la o reîntemeiere, instituind secțiunî (gravura, architectura), adî cu totul absinte, dând o întindere studiilor, complectând cursurile. Programul reformelor va avea de normă îndreptarea elevilor spre pictura decorativă, spre sculptura ornamentală.

E dificil să putem cita tinerî, carî după săvârșirea scóleî se daŭ la lucrărî de domenul decorațiuneî, lucrărî ce tóte se găsesc în mâinile streinilor. Rezultatele studiilor până adî aŭ fost a înscrie pe foștiî elevî între membriî bugetuluî statuluî, rezultatele însă în urma unor reforme seriόse vor fi de a forma ómenî, carî muncind să trăiască o viață independinte, ómenî înzestrațî cu întinse cunoștințe speciale, artistice și practice tot-de-odată, ómenî carî să pórte în sufletul lor o vie recunoștință scóleî care i-a format. Tineriî românî vor vedea atuncî că nouî izvóre de învĕțămênt le staŭ în față ; grabnic vor alerga să împoporeze atelierele cu deplină încredere, că înaintea lor sunt cariere libere — Scóla va lua un frumos avênt și cu toțiî ne vom putea bucura de rezultatele dobândite.

In ziua când un talent superior se va ivi, primele luî studiî cultivate aci, 'î vor sluji de bază, nimic neopunându-se a'șî putea continua drumul în întinsele, în mînósele căî ale artelor....

*

Știm că sunt multe greutățile ce pot să întâmpine reformele ce propunem. O transformare nu se face în câte-va ore, maî cu sémă la noî unde înainte de a purcede, la cel maî mic lucru, ne trebue rîurî de cernélă.... și anî de discuțiune !....

*

Am expus defectele programelor, dificultățile întâmpinate și lipsele ce aŭ încercat scólele nóstre; de asemenea am notat întemeierile ce le credem urgente și carî le vor da o nouă și salutară direcțiune. Nu e util să insistăm nicî asupra roluluî uneî reorganizărî, nicî asupra rezultatuluî lor.

Continuând am depăși marginele și ne-am abate din cadrul ce ne-am format.

Misiunea artelor e întinsă ; „pentru a ne face o ideie de im-„portanța lor, e de ajuns să ne închipuim ce ar fi națiunile cele „marî pe pământ, dacă am sfărâma din istoria, monumentele ce „aŭ ridicat, lucrările unde zace întipărit semnul geniuluî lor. „Popórele sunt ca și ómeniî, după mórte nu rĕmân decât fruc-„tele mințiî, literatura și arta, poemele scrise și poemele de pétră, „de marmoră saŭ de culóre.“

Cu aceste cuvinte datorite unuî artist, încheiăm rîndurile noastre.

STEFAN CIOCARLAN.

STUDIU

ASUPRA

MĂNĂSTIRELOR ȘI BISERICELOR ORTODOXE

In anul 1881, Ministerul Instrucțiuneî Publice și al cultelor, a obținut un credit de leî 500,000, pentru repararea Mănăstirilor și Bisericelor ortodoxe ce se vor găsi, că pot fi clasate ca monumente naționale.

Pentru îndeplinirea acestuî scop, s'a numit maî multe comisiî de studiare, între care una compusă din d-niî Architect Mandrea, Slavicî, inginer Simons și Domnișóra Hitz.

După un studiŭ de întrégă vară, asupra diverselor Mănăstirî și Bisericî din țară, d-nu architect Mandrea a întocmit un raport amănunțit asupra celor ce s'a constatat în aceste escursiunî.

Acéstă importantă lucrare, punênduni-se la disposiție de d-nu Mandrea, i dăm locul ce i se cuvine în colónele *Analelor Architectureî*, ca un document ce va fi consultat cu folos de ceî ce se intereséză de tóte aceste clădirî mărețe, paginî monumentale din istoria țăriî nóstre, și în mare parte necunoscute și părăsite.

Exemplul dat de d-nu Mandrea și de toțî ceî l'alțî tinerî ce aŭ hotărît a face să se dea la lumină aceste tesaure ale istoriî nóstre naționale, sperăm că va avea imitatorî și maî mulțî și va provoca un resunet în inimele tutulor românilor, făcând să se miște puțin opinia publică în favórea acestor scumpe rămășițe ce strigă de veacurî la *cunóșterea și apărarea lor contra timpuluî* și *a mânilor sacrilege ce le distruge.*

Lăsăm d-luî Mandrea cuvîntul, ca să ne spue cele ce a vĕzut și constatat.

* * *

Avênd în vedere scopul principal al însărcinăreî nóstre și dorind a intra în intențiele Onor. Ministeriu, am crezut că atât pentru cercetările făcute pe la mănastirî și bisericî, cât și pentru propunerile nóstre, voiu trebui să iaŭ drept punct de plecare principiul, de a da precădere acelora din ele, care presintaŭ un interes maî mare pentru istorie și artă, ținându-se socotélă și de scopul cu care aŭ fost clădite de fondatoriî lor.

Inscripțiunele de pe pisaniî d'asupra fie-căreî ușî de intrare era pentru noî prima călăuză în aceste cercetărî; și din conținutul lor ca document autentic s'ar putea cu înlesnire reconstrui mare parte din istoria Românilor. Căutând dar punctul de reazim pentru aprecierea importanțeî istorice și a valóreî artistice a mănăstirilor pe care le-am vizitat, ne-am dat tot odată silința de a ne lămuri asupra destinațiî ce fie-care din ele avea în trecut și a ne încredința dacă și în present ar putea ca să respunză și în zilele nóstre la aceiașî destinație or cel puțin la una analógă.

După observațiunile făcute, mănăstirile, ca așezăminte resultate din necesitățile veacurilor trecute, respundeaŭ la cincî deosebite destinațiunî.

I) Cele maî multe mănăstirî eraŭ, precum se știe, niște locurî de înmormântare pentru familiî de Domnî și de Boerî, adică așezăminte de un caracter maî mult privat de cât public.

II) Tóte, fără nicî o deosebire, eraŭ niște locurî de popășire pentru călătorî; în deosebi însă Metoacele și Schiturile eraŭ întemeiate chiar anume ca locurî de popășire nu numaî pentru fețele bisericeștî, ci pentru orî și ce călător, pe care nóptea 'l apucă pe drum, și una dintre cele maî dîntîiŭ datoriî ale călugărilor orî călugărițelor era de a le da călătorilor adăpost.

III) Aprópe tóte mănăstirile din țara nóstră aŭ fost și un fel de fortărețe, locurî de adăpost și de apărare pe timpurî de invasiunî. Trecând cu vederea tradițiele, pe care le avem relativ la acéstă destinațiune a mănăstirilor nóstre, e destul să ne dăm séma, că numaî pe valea Oltuluî, de la Dunăre până la hotarele Ardealuluî, se află douĕ-zecî și șapte deosebite mănăstirî maî însemnate, care tóte eraŭ împrejmuite cu zidurî, turnurî de apărare și așezate la niște locurî, de unde apărarea față cu micele cete de năvălitorî orî asigurarea retrageréî spre munte din fața uneî oștirî maî marî, se putea face cu înlesnire.

IV) Mare era de asemenea numĕrul mănăstirilor, care, ca

singure locaşe împrejmuite cu ziduri, eraŭ—pe lângă altele—destinate, potrivit cu spiritul timpurilor de atuncĭ, pentru internarea celor căzuţĭ în păcate, a nebunilor orĭ a celor nenorociţĭ din naştere, ca orbĭ, surdomuţĭ orĭ năucĭ.

V) Mic e, în sfîrşit, numĕrul mănăstirilor, care eraŭ aşezăminte curat religióse, locaşurĭ de adăpost pentru ceĭ ce se hotăraŭ să 'şĭ petrécă viaţa în cuviósă retragere, ca slugĭ ale luĭ Dumnezeŭ şi organe ale cultivăreĭ simţimântuluĭ religios.

Luând drept punct de plecare aceste cincĭ destinaţiunĭ, vom înţelege, cum de s'aŭ înfiinţat în curgerea timpurilor aşa de multe mănăstirĭ la noĭ în ţară şi pentru care anume cuvinte părinţiĭ noştri aŭ hărăzit o atât de mare parte din averile lor unor aşezăminte, care în împrejurările de astă-zĭ ne-ar părea fórte nefolositóre. Pe timpul, când aŭ fost hărăzite, aceste averĭ respundeaŭ la nişte trebuinţe simţite de întréga societate română; însă încetul cu încetul o însemnată parte din aceste trebuinţe aŭ dispărut, a început a se face abus de prisosul de bogăţiĭ, care s'a ivit pe la mănăstirĭ în urma acesteĭ scăderĭ a trebuinţelor. Fără îndoială multe mănăstirĭ de la noĭ aŭ fost închinate acelora din Sfîntul Munte, scaunuluĭ Patriarchal orĭ Sfîntuluĭ Mormînt, maĭ ales pentru că se credea, că sub protecţia acestor înalte autorităţĭ bisericeştĭ ele vor fi scutite de abusurĭ, însă ceea ce de sine se putea înţelege protectoriĭ, ispitiţĭ de veniturile prisositóre, aŭ abusat şi eĭ. Astă-zĭ posiţia mănăstirilor e cu desăvârşire alta. Spre a înlătura odată pentru tot-d'a-una abusurile făcute de străiniĭ protectorĭ, Statul român a luat el însuşĭ administrarea averilor mănăstireştĭ. Şi avea fără îndoială dreptul să o facă acésta. Nu este lucru întâmplător, ca dintre cele *şése-decĭ şi patru de mănăstirĭ* visitate de mine abia două treĭ aŭ fost întemeiate şi înzestrate de către străini prigoniţĭ, carĭ aŭ găsit în ţara nóstră adăpost şi sórtă strălucită. Mănăstirile nu sunt de cât în rândul al doilea aşezăminte religióse, ceea ce le-a produs e maĭ ales spiritul de conservare naţională, şi ceĭ ce le-a întemeiat şi înzestrat cu o parte din avutul lor 'şĭ găseaŭ răsplata în gândurile amăgitóre, pe care şi le făceaŭ despre viitórea înflorire a némuluĭ lor.

E peste putinţă, că vĕzĕnd rămăşiţele mănăstirilor, care denotă cultura şi arta nóstră în veacurile trecute, să nu ne pătrundem de dorinţa de a ne vedea din ce în ce maĭ apropiaţĭ de aceĭ bătrânĭ întemeietorĭ aĭ sfintelor locaşurĭ din ţara nóstră care atât de puţin a trăit pentru eĭ înşuşĭ şi atât de mult pentru viitorime, şi de a nu stărui cu tot din adinsul, ca ele să fie păstrate măcar ca nişte scumpe semne de aducere aminte şi de legătură cu părinţiĭ noştri pentru fiĭ, nepoţĭ şi strănăpoţiĭ noştri.

I

Intre mănăstirile întemeiate de către boeriĭ şi domniĭ veacurilor trecute anume ca locurĭ de înmormântare sunt unele, care, cel puţin în starea lor de acum, nu pot să răspunză la vre o destinaţiune potrivită cu trebuinţele de astă-zĭ ale societăţiĭ nóstre şi nicĭ ca monumente istorice nu aŭ decât o valóre maĭ mult orĭ maĭ puţin secundară; ele aŭ fost însă întemeiate numaĭ pentru *vecĭnica pomenire* şi sunt întreţinute maĭ ales pentru acest cuvênt destul de hotărîtor. Cele maĭ multe din aceste mănăstirĭ se află cu tóte acestea în o stare cu totul rea; nu numaĭ zidirile mănăstireştĭ se află în ruină, ci chiar şi bisericele în care zac rămăşiţele întemeitorilor, sunt, peste tot, lăsate în prada timpurilor.

Dacă ar fi vorba de nişte aşezăminte publice, s'ar maĭ putea pune în discuţiune întrebarea, dacă nu cum-va ele urméză a fi întreţinute numaĭ ca ruine; mănăstirile de acéstă categorie sunt însă aşezăminte de un caracter maĭ mult privat, care se întreţine ele însăşĭ din zestrea lor, şi de odată cu acéstă zestre Statul român a priimit, fórte fireşte, şi obligaţia de a împlini dorinţele fondatorilor, adică: de a ţine în stare bună mormintele fondatorilor, biserica zidită d'asupra mormântuluĭ şi o casă maĭ mare orĭ maĭ mică, zidită lângă biserică drept locuinţă pentru îngrijitorul mănăstireĭ, însărcinat tot odată a face rugăciunile prescrise pentru sufletele rĕposaţilor fondatorĭ. Nu maĭ puţin firéscă e cererea, ca să i se asigure mănăstiriĭ dreptul de proprietate perpetuă asupra uneĭ părţĭ potrivite din vatra mănăstiréscă.

In acéstă categorie ar cădea multe mănăstirĭ, mĕ voiŭ mărgini însă a enumera pe cele maĭ principale.

1) *Gura-Motruluĭ.* Acéstă mănăstire împrejmuită cu ziduri tarĭ e aşezată ca o cetăţue pe o colină de la drépta Motruluĭ, în faţa vărsătureĭ acestuĭ rîuleţ în Jiu, cu totul aprópe de satul mare şi destul de bogat de pe vatra eĭ şi cale de vre-un ceas de la Filiaşĭ. Mănăstirea Motruluĭ se zice a fi fost dintr'un început întemeiată de Mateiŭ Vodă Basarab, fără îndoială ca punct de observaţie, căcĭ de la acéstă mănăstire se deschid vederĭ depărtate spre cele treĭ văĭ maĭ însemnate ale Olteniei, a Motruluĭ, a Jiuluĭ şi a Gilortuluĭ. Numele aceste Mănăstirĭ e strâns legat cu multe amintirĭ din istoria Românilor şi marele Vornic Preda Brâncovénul, Radu-Vodă, Neagoe-Vodă Basarab şi Constantin Vodă Brâncovénul a înfrumuseţat'o în multe rîndurĭ şi ia făcut diferite donaţiunĭ după cum indică chiar pisania săpată în piatră d'asupra uşeĭ. Biserica, una dintre cele maĭ marĭ şi maĭ frumóse, e destul de bine conservată. In curtea bisericeĭ sunt jur împrejur case marĭ cu două rîndurĭ unde se află instalată o scólă primară Actele mănăstireĭ se află, precum mi s'a asigurat la archiva Statuluĭ, unde s'ar fi găsind şi pomelnicul, iar în mica bibliotecă mănăstiréscă sunt maĭ multe cărţĭ, între care câte-va slavoneştĭ şi o evangelie grecéscă de la anul 1693. Zugrăvéla bisericeĭ e încă fórte bine conservată, tîmpla şi uşa bisericeĭ sunt lucrate cu multă măestrie

2) *Străhaia* se află aşezată la vărsătura rîuleţuluĭ Uşniţa în Motru, pe un deal, în mijlocul satuluĭ şi depărtare de cel mult un ceas de la gara Străhaia. Monastirea Străhaia a fost odinióră, tot ca Motru, un loc de apărare, şi încă şi astă-zĭ se vĕd în zidurile tarĭ ce o împrejmuesc găurile lăsate pentru armele de foc ale apărătorilor. Ea a fost întemeiată de Mihaĭ-Vodă Viteazul, însă biserica de acum s'a ḑidit pe timpul luĭ Mateiu Vodă Basarab, din care timp datéză şi zugrăvéla. La anul 1826 biserica a fost reparată şi în parte din nou zugrăvită, ceea ce a făcut ca ea să piardă mult din valórea eĭ ca monument istoric. O deosebită valóre are uşa de intrare, sculptată de un anume meşter Ghinea. Ornamentaţiunea care se compune din plante pe a căror ramurĭ staŭ sfinţĭ, sunt lucrate cu cea maĭ mare dibăcie, detaliurile sunt bine studiate, şi arta sculptureĭ e dusă aşa de departe încât ramurile plantelor sunt scobite din lemn, ast-fel încât sunt tratate într'un mod cu totul plastic. Portretele ctitorilor Mateiu Basarab, V. Vornicul Pârvu, Banul Barbu şi marele Vornic Danciul sunt bine executate şi conservate. Curtea fórte mare a bisericeĭ e plină de ruine, dintre care maĭ ales cele din faţa bisericeĭ şi de la drépta eĭ sunt de deosebit interes pentru studiul architectureĭ la noĭ în ţară, maĭ ales în ceea-ce priveşte construcţia boltiturilor. Intrégă nu a maĭ rĕmas de cât o casă în faţa bisericeĭ, în care acum se află subprefectura iar nu îngrijitorul mănăstireĭ.

3) *Bucovățul* se află lângă Craiova pe malul Jiuluĭ. Bucovățul este una din cele maĭ vechĭ mănăstirĭ din țară de și leatul 1170, pus pe pisania de la ușa bisericeĭ. nu póte să fie luat în serios. Se vede însă, că ea a stat, ca cele maĭ multe mănăstirĭ, în timp îndelungat părăsită. La anul 1568 i se face o danie din partea luĭ Petru-Vodă Schiopul, iar la anul 1573 Marele Ban Stefan o restauréḑă și o înzestréză cu averĭ noĭ. Restaurarea a fost dusă la capăt de marele Clucer Pârvul, fiul Banuluĭ Stefan. Astă-ḑĭ nu a maĭ rĕmas din mănăstirea ast-fel restaurată de cât biserica zidită în cărămidă netencuită, mică, însă fórte interesantă. Dar nicĭ biserica nu se maĭ află în starea eĭ primitivă. Surpându-se malul, a căzut clopotnița, care era zidită, ca numaĭ la puține bisericĭ din țara nóstră, chiar la intrarea biserice͏ĭ, a căzut și așa biserica a rĕmas ciuntită.

4) *Baia de aramă* se află chiar în orășelul Baia de aramă, așezată la un loc maĭ ridicat de la marginea despre munte a orășeluluĭ, și împrejmuită cu ziedurĭ tarĭ. Despre întemeierea acesteĭ mănăstirĭ nu se póte afla nimic sigur. Astă-zĭ biserica, de și a fost reparată de curând, se află în stare maĭ mult or maĭ puțin rea: fundamentul e stricat pe icĭ, pe colo; zugrăvéla, alt-fel interesantă, e pe alocurea ștearsă și peste tot stricată de fum. Tâmpla și ușa de intrare sunt sculptate fórte frumos însă o mănâncă cariĭ cu vremea ce trece.

5) *Arnota* se află așezată pe muntele Arnota, departe de un ceas de mănăstirea Bistrița, Arnota e una din cele maĭ frumos situate mănăstirĭ din țară, a fost întemeiată de Mateiu Vodă Basarab, al căruĭ mormânt (sarcophag de marmură) se și află aci. Maĭ multe pietre de morminte sunt bine păstrate, însă după cum am aflat conținutul mormintelor aŭ fost devastate. Biserica, zidită cu cărămidă aparentă și învelită cu plumb gros.

Intre cărțile de la mănăstire se află o cazanie maĭ veche, un leturghicar archieresc, un manuscript slavonesc și o evangelie de la anul 1682.

Mănăstirea Arnota a fost restaurată chiar în ḑilele nóstre, însă cu acéstă ocasiune clădirilor din prejurul biserice͏ĭ li s'aŭ dat un caracter cu totul alt-fel de cât aŭ fost înainte. Astă-ḑĭ chiar și acestor construcțiunĭ nedându-se nicĭ o îngrijire, se află în mare parte minate.

Mĕ sfiesc a stărui pentru micĭ reparaturĭ, căcĭ fiind vorba de mormêntul aceluia dintre domniĭ țĕreĭ, care a creat cea maĭ națională epocă în istoria nóstră, astă-ḑĭ, când ideile naționale aŭ ajuns la stăpânire, monastirea Arnota este un fel de mormînt sînțit, pentru a căruĭ conservare și bună întreținere e de prisos a maĭ stărui.

Tot în acéstă categorie trebue să puiŭ și pe acele dintre mănăstirĭ și dintre bisericele maĭ cunoscute, care astă-ḑĭ nu maĭ pot să respunză la nicĭ o destinație, dar merită o deosebită purtare de grijă fie ca monumente istorice, fie ca valórea lor artistică.

6) *Snagovul* se află așezat pe o insulă din balta Snagovuluĭ, în dreptul satuluĭ Fundu, cale de vre-o două ceasurĭ de la Țigăneștĭ și de vre-o patru de la Bucureștĭ. Din mănăstirea odinióră atât de importantă nu a maĭ rĕmas decât biserica zidită de cărămidă aparentă, unul din monumentele maĭ prețióse ale țĕreĭ. Planul biserice͏ĭ e fórte bine conceput și a dat ocasiune de a fi descris maĭ pe larg de răposatul architect Berindeiu și de D-l Odobescu. Ușa de la acéstă biserică se află la museul din Bucureștĭ. Ar fi de neapărată trebuință ca biserica să se restaureze într'un mod maĭ artistic. Zidurile sunt încă sănătóse. Una din turle, fiind rĕŭ acoperită, stă acum de maĭ mulțĭ anĭ desvălită, de óre-ce vêntul i-a luat învelișul.

7) *Câmpu-Lungul* se află chiar în orașul Câmpu-Lung. Intemeierea acesteĭ mănăstirĭ cade în niște timpurĭ prea puțin cunoscute. După pisania aflată d'asupra intrăriĭ, ea a fost întemeiată de Radu-Vodă Negru la anul 1215 și ar fi cel maĭ vechiŭ monument romănesc nouĕ cunoscut. Insă acéstă pisanie nu e veche. In biblioteca mănăstiriĭ, păstrată în o ladă închisă, dar ținută la loc bun, se află maĭ multe cărțĭ de valuare, între care biblia de la 1688, Apostolul de la 1683, noul Testament tipărit la Belgrad la 1648. Sunt afară de acestea și vre-o zece manuscripte romîneștĭ, între care cel maĭ vechiŭ de la 1593. Tot în biserică se maĭ află vesteminte, patrahire odăjdiĭ de toată frumusețea. Stofe scumpe din Veneția și lucrate cu perle.

8) *Metropolia din Tîrgoviște*, una din bisericele maĭ vechĭ, aŭ fost continuu stricată prin reparărĭ făcute fără nicĭ o pricepere. La început ea pare a fi avut numaĭ patru turle și peristil mare la intrare. In urmă s'a zidit în locul acesteĭ calonade o nouă parte de biserică cu alte patru turle, prin această schimbare biserica a perdut tot caracterul, proporțiile și unitatea eĭ architectonică. Astăzĭ biserica se restaurează [1]) și ar fi de dorit că această restaurare să fie maĭ conștiincioasă de cât cea de la Curtea de Argeș, unde s'aŭ adăugat părțĭ de decorațiunĭ care nicĭ n'aŭ existat vre-o dată. Acest monument va fi unul din cele maĭ frumoase din țară, avênd în vedere distribuția și proporțiile clădireĭ. Ar maĭ fi încă de dorit ca restaurarea biserice͏ĭ să se termine odată, deja dacă nu mĕ înșel să lucrează de vre-o treĭ anĭ.

(Va urma).

CONCURSUL DE LA BRAILA

PENTRU

PROECTUL PALATULUI ADMINISTRATIV

Concursurile pentru întocmirea proectelor edificielor publice de diverse categoriĭ, ni s'a părut tot-d'a-una sistemul cel maĭ nemerit pentru a obține proectele cele maĭ bine concepute din punct de vedere artistic și economic.

Spre a putea însă a obține aceste bune resultate, trebuesce neapărat ca organisația concursurilor să aibă un temeiŭ rațional și indemnător pentru ómeniĭ specialĭ.

Autoritatea, face concurs, atât în interesul obțineriĭ unuĭ bun proect, cât și în vederea uneĭ descărcărĭ de respunderea ce ar avea, prin aplicarea unuĭ proect rĕŭ, întocmit din simpla sa inițiativă ne specială. Pe de altă parte ómeniĭ specialĭ țin la concurs, căcĭ prin astă luptă se ridică talentele și capacitatea, se stimuléză munca onestă și meritorie.

Decĭ atât autoritatea cât și ómeniĭ specialĭ aŭ interes a face se ducă la resultat bun un concurs.

Ḑiua bună se cunósce de diminéță, ḑice un proverb român, și despre concursurĭ, putem ḑice același lucru, că de la buna lor urzire se va cunósce resultatul.

[1]) NOTA. — Pe când s'a făcut lucrarea comisiuneĭ nu se începuse restaurarea a Mitropolieĭ. Din nenorocire, acum în loc de a restaura acest important monument, s'a găsit de cuviință a *dărîma* întregul edeficiŭ, dupe cum s'a derîmat St. Nicolae din Iașĭ și St. Dumitru de la Craiova, tóte monumente de mare valóre, aḑĭ perdute pentru țară.

In curând vom reveni asupra acesteĭ importante chestiunĭ a derîmărilor sub pretext de restaurare.

Nota Redacțiĭ.

La noĭ s'a luat un obiceiŭ rĕŭ. Orĭ de câte orĭ e necesar de ver o clădire, se începe prin a se hotărî o sumă de atâtea miĭ de leĭ; fără ca fixarea acesteĭ cheltuelĭ să fie întemeiată pe verĭ un studiŭ pregătitor. Adesea orĭ nu se ştie nicĭ chiar pe ce loc are să se clădească, nicĭ program, nicĭ nimic. După ce însă creditul este obţinut, atuncĭ se poftesce architecţiĭ a face proectul clădiriĭ în limitele crediteluĭ. Dacă s'a întâmplat ca creditul să se apropie de valórea necesară a clădiri, se face ceva, dar maĭ adesea, din spirit de iconomie exagerate, se cer credite fórte micĭ astfel că nu se póte ajunge să se realiseze un proect de clădire de cât în condiţiunĭ meschine, compromiţând tóte regulile arteĭ şi ale bunelor întocmirĭ.

Decĭ întocmirea unuĭ proect, fie prin concurs, fie pe altă cale, cu condiţiă de limita de credit este indiciul cel maĭ rĕŭ pentru resultatele la care se póte aştepta o autoritate.

Spre a scăpa de acest inconvenient, trebue să urmăm un drum maĭ raţional, şi anume: să se stabilească de autoritatea, ce voeşte să'şĭ clădească palatul, un program de tóte nevoile sale, — discutând acest program cu personalul administraţiĭ şi cu unul saŭ douĭ architecţĭ, ca astfel să se ţeasă un program din care să se vadă tóte trebuinţele administraţiĭ, importanţa fie-căruĭ serviciŭ, raportul dintre serviciĭ şi alte deslușirĭ necesare.

Architecţiĭ din comisie vor stabili, pe cât se póte, întinderile de teren necesare precum şi orĭ care trăsurĭ generale de grupare în vederea organisăriĭ servicielor.

Din acéstă studiare va resulta hotărîrea mărimi terenuluĭ necesar pentru a putea întocmi pe el clădirea

Administraţia căilor ferate, în cursul ce a publicat pentru clădirea sa, astfel a procedat şi tot astfel s'a făcut şi când s'a ţinut concursul pentru clădirea Liceuluĭ Sf. Gheorghe din Bucurescĭ.

Aceste singure douĕ concursurĭ aŭ fost puse în condiţiĭ maĭ bune, tóte cele l'alte de până adĭ, aŭ fost rĕŭ organisate şi aŭ dat resultate detestabile.

Concursul de la Brăila, pe care l'am publicat fără comentar în No. 1 al Analelor, păcătueşte din tóte punctele de vedere.

Este destul sĕ esamineze cineva puţin programul şi expunerea sa, ca să vadă imediat că a lipsit omul special care ascultând tóte cerinţele administraţiĭ, să le aştearnă în formă de program, dupe care să 'şĭ hotărască terenul necesar.

Punctul de plecare a fost suma ce s'a credut că trebue pentru palat, şi plecând de la astă basă neraţională, s'a preparat concursul.

Dacă se examina puţin chestia întindereĭ ce trebue să ocupe fie-care serviciŭ, s'ar fi vĕdut că era necesar un teren de cel puţin îndoit ca cel ales şi propus.

Dispuind clădirea ast-fel cum o prescrie programul, ajungem la necesitate de cel puţin 1400 m. p. construcţie cu douĕ etage şi subsol, căreia 'ĭ trebue degajemente de comunicaţie, scărĭ, privăţĭ, curţĭ de serviciŭ, etc., care tóte ar ridica numaĭ suprafaţa clădită, la cel puţin 2000 m. p.

Or, terenul ce se pune la disposiţie, este un teren strîmb, degajat pe treĭ laturĭ numaĭ, iar a patra, lipită de vecinĭ.

Acéstă lipitură de vecin este cât se póte de păgubitóre clădiri, căcĭ face sĕ se piarză lumina tutulor încăperilor ce ar veni spre ea, şi apoĭ se expune palatul la tóte pericolele şi necurăţeniile, proprietăţi ce se va lipi de el.

In tóte părţile din lume, se face cheltuelĭ colosale de exproprierĭ, spre a degaja edificiele publice de cele particulare, acesta, din punct de vedere de hygienă, siguranţă şi estetică.

Dar dacă terenul de la Brăila, ar fi mare, încă am putea presupune că va fi posibil să se aşede clădirea ast-fel ca despre vecinĭ să rămâe ne lipită; dar din nenorocire, terenul nu are de cât o suprafaţă de 1880 m. p., adică aprópe maĭ puţin de cât trebue pentru clădire fără curţĭ de serviciŭ.

Unde dar se va putea înghesui tóte acele serviciĭ ale prefectureĭ, comitetuluĭ permanent, tribunale, curte cu juraţĭ, casierie, archive, etc. etc.

O altă greşală tot atât de gravă, în combinarea acestuĭ concurs, este fixarea sumeĭ de 450,000 leĭ pentru clădirea Palatuluĭ.

In adevĕr dacă, vom socoti numaĭ cu 300 leĭ m. p. de clădire ajungem la o cheltuială necesară de 600,000 leĭ.

Şi încă acéstă sumă ni se pare fórte modestă în raport cu atâtea autorităţĭ câte se cere a se aşeda în acest palat.

Fără să mergem maĭ departe cu examinarea acestuĭ concurs, se póte vedea din cele arătate maĭ sus, că resultatul ce va obţine, va fi fórte discutabil, căcĭ saŭ majoritatea architecţilor vor renunţa a lua parte la concurs, din causa releĭ sale întocmirĭ, saŭ vor sosi proecte, în carĭ se vor găsi *numĕrul de camere cerute, cu devise întocmite ad-hoc* ear la executare se va întâmpla cea ce s'a întâmplat la Bacău, unde, tot în urma unuĭ concurs rĕŭ organisat, s'a executat clădirea palatuluĭ administrativ, care a costat aprópe îndoit.

In vederea aceste situaţiĭ, credem, că cel maĭ bun lucru ar fi ca să se amâne concursul şi să se organiseze din noŭ aşa cum trebue. Numaĭ ast-fel se va obţine resultatele la care este în drept să se aştepte de la un concurs.

Spre a înlesni acéstă sarcină, autorităţilor ce ar dori să organisede concursurĭ pentru clădirile publice ce aŭ a face, ne vom pune la disposiţia d-lor, spre a le da tóte deslușirile necesare.

Tot de odată vom studia în special în numerile viitóre ale *Analelor*, modul de organisare, aşa cum 'l înţelegem noĭ, şi cum credem că ar da resultate satisfăcătóre.

O SUTĂ DE SUBIECTE

Când ne am hotărît, dupe atâtea sfătuirĭ, a da la lumină o Revistă ca cea de faţă, Revistă deschisă tuturor discuţiunilor, şi în care iubitoriĭ artelor să viă a spune cuvêntul lor: am făcut-o cu convingerea, că publicaţiunea eĭ este folositóre, că rolul ce póte să 'l jóce, póte da bune rezultate; nu ne am gândit nicĭ la sacrificiĭ nicĭ la greutăţĭ, colaboratoriĭ *Analelor* nu s'au oprit la cestiunea...... castanelor din foc.... nicĭ la cojele lor.... O asemenea declaraţiune o credem utilă, iată de ce-am făcut'o.

Asigurată egzistenţa gazeteĭ, asigurate mijlócele eĭ; credem, suntem convinşĭ, că *Analele* pot merge departe;... la început — ca în tóte — totul e greu de urnit; de la pasul întâiŭ, pas făcut pe un pământ sănătos, depinde viitorul. Aci, nimenĭ nu e ţinut să aparţină cutăreĭ saŭ cutăreĭ scóle, la cutare saŭ cutare scriitor... Opiniunile sunt absolut libere. Cine are ceva de spus să poftéscă, colónele staŭ deschise; o repetăm, libertatea e deplină.

Nu am putea insista în de ajuns asupra greşiteĭ opiniunĭ, că la noĭ cercul fiind restrîns, subiectele sunt rare, dacă nu lipsesc chiar. Oamenĭ, cărora nicĭ talentul, nicĭ cunoştinţele nu le lipsesc, i-am audit făcêndu-ne asemenea destăinuirĭ. Oare nu cum-va e cestiune de modestiă la mijloc? Dacă tótă lumea s'ar da dupe uşe unde am ajunge?

Cercul e restrîns, pentru că asociaţiunele artistice şi tehnice sunt restrînse, şi acele ce se formézĕ sunt condamnate

anemieĭ; subiectele sunt rare, pentru-că noĭ ne dăm nepăsăreĭ. Subiecte se găsesc *chiar la noĭ* cu sutele...... Inșine vom lua sarcina de a înșira pentru adĭ un numĕr simțitor.

Incepem :

1) Necesitatea înființăreĭ de scóle de desemn,
2) Asupra moduluĭ cum se întreprind restaurările la noĭ,
3) Cestiunea concursurilor de planurĭ,
4) Formarea uneĭ seriĭ de prețurĭ,
5) Reorganizarea complectă a scólelor de bele-arte,
6) Păstrarea cu sfințeniă a monumentelor vechĭ,
7) Privirĭ generale asupra planurilor-tip,
8) Recensiune a restrînsuluĭ numĕr de cărțĭ asupra artelor desemnuluĭ.
9) Reforma penitenciarelor,
10) Rolul scólelor profesionale (arte și meseriĭ),
11) Imbunătățirea grădinelor publice,
12) Studiĭ asupra termenilor de construcțiune și architectură,
13) Inființarea uneĭ diviziĭ de arte în ministerul Instrucțiuneĭ,
14) Introducerea câtor-va cunoștințe de arte frumóse în licee și gimnaziĭ,
15) Reînființarea societățiĭ amicilor de bele-arte,
16) Clădirea de case mortuare,
17) Intocmirea de expozițiunĭ anuale cu produse industriale,
18) Indreptarea românilor spre meșteșugurĭ,
19) Cătătură asuupra copielor de bucățĭ de artă ce se află la noĭ,
20) Vizite la pinacotecă și muzeul nostru de archeologiă,
21) Fabricațiunea varurilor, cărămizeĭ, cimentuluĭ,
22) Vederĭ asupra devizelor și caetelor de sarcini,
23) Expertizele și experțiĭ,
24) Intrebuințarea diferitelor sisteme de acoperit clădirile,
25) Incercărĭ asupra architectureĭ polichrome la noĭ,
26) Injghebarea uneĭ societățĭ de sculptorĭ, pictorĭ, architecțĭ,
27) Incălzitul și ventilatul clădirilor publice,
28) Un mic studiu asupra sobelor de zid,
29) Cărămida aparentă, ferul și piatra combinate în construcțiĭ,
30) Diferitele sisteme de tencuelĭ,
31) Cimitirile și monumentele funebre,
32) Infrumusețarea piețelor publice,
33) Dărĭ de sémă asupra fabricelor de ceramică și materialeie de construcțiune,
34) Chipul de a întocmi un dicționar de termeniĭ de artă,
35) Comparațiune între deosebitele motive decorative întrebuințate odinióră,
36) Monografiĭ de clădirĭ istorice,
37) Mobilierele scolare,
38) Biografiile celor câțĭ-va pictorĭ, architecțĭ, sculptorĭ ce aŭ dispărut,
39) Costumele, locuințele accesoriile în diferitele veacurĭ,
40) Termele, turnurile și ruinele romane,
41) Aducerea uneĭ copiĭ dupe colóna luĭ Traian,
42) Clădirea de muzee și palate industriale pentru cari sunt sume votate,
43) Sculptura decorativă în vechile clădirĭ,
44) Principiile ornamentale ce aŭ fost întrebuințate odinióră la noĭ,
45) Vechile picturĭ din bisericele și mănăstirile nóstre,
46) Pietrile întrebuințate în construcțiă, indicațiunile carierelor,
47) Mijlócele de a combate umezeala în edificiĭ,
48) Lemnul, diferitele speciĭ întrebuințate în construcțiĭ,
49) Regulamentele publice de clădirĭ,
50) Higiena edificielor publice și particulare,
51) Criticĭ asupra esteticeĭ și istorieĭ artelor,
52) Legislațiunea construcțiunilor
53) Luminatul stradelor, examen critic a diferitelor sisteme,
54) Aparatele de stingerea incendiilor,
55) Ferăria și tâmplăria artistică,
56) Spitalele rurale,
57) Discuțiunĭ asupra onorariilor,
58) Scólele țĕrănești,
59) Analiza materialelor și studiĭ de rezistență,
60) Gravura artistică și gravura industrială, deosebitele procedurĭ,
61) Stampele vechĭ,
62) Compozițiunea decorativă,
63) Elementele pictureĭ, compunerea, desenul, culórea,
64) Anatomia artistică,
65) Filozofia artelor-frumóse,
66) Construcțiunile în fer și în lemn, șarpantele decorative,
67) Rezervoriile, instalarea lor,
68) Note de călătorie,
69) Acustica și optica salelor de spectacol,
70) Condițiile de întreprinderĭ și bună executare ale ministeriilor lucrărilor publice, instrucțiă și primăriă,
71) Cazarmele, plan, instalare, hygienă,
72) Aerațiunea țevilor de scurgere,
73) Sifonul, întrebuințarea și rolul luĭ,
74) Cremațiunea și aparatele de ardere a cadavrelor inventate până azĭ,
75) Luminatul electric,
76) Prețuirea proprietăților clădite,
77) Teatrele, construcția lor, lipsa unuĭ teatru în Iașĭ,
78) Zincul, întrebuințările luĭ,
79) Punțile, decorațiunea ce pot afecta,
80) Scărĭ, rampe (lemn, piatră fier),
81) Intărirea suprafețelor de tencuelĭ, ipsosurĭ, piatră, deosebitele mijloace,
82) Arta grădinărieĭ, grădinele engleze și franceze,
83) Marmora, diferitele speciĭ aflate în țară,
84) Betoanele, fabricațiunea și întrebuințarea,
85) Canalizațiunea în edificiile publice și particulare,
86) Sistemele de spitale cu sălĭ circulare,
87) Decorațiunea teatrală,
88) Ogiva în România,
89) Păstrarea lemnuluĭ, chipul de a'l pune la adăpost de putrezire,
90) Fundațiunile pe terenurĭ nesănătóse,
91) Culorile, alegerea și uzul lor,
92) Deosebitele chipurĭ de reproducere a desemnurilor,
93) Pardoselĭ de parchet, ciment, asfalt, mozaicurĭ, bazalt,
94) Stabilimentele insalubre,
95) Lipsa de artă în fântânile bucureștene,
96) Statuele ce avem în țară,
97) Geamul și sticla, fabricațiune, întrebuințare,
98) Starea de odinióră a Bucureștilor,
99) Legendele noastre privitoare la clădirile de schiturĭ, de mănăstirĭ,
100) Desemnul în licee și gimnaziĭ, reflecțiunĭ.

*

Eată dar nu unul, nu zece, ci *o sută de subiecte*, destule a hrăni o Revistă anĭ întregĭ şi a ilustra o mână de ómenĭ.

Daca nu sîntem hotărâţĭ a lucra, a ne pune serios la muncă atuncĭ maĭ bine s'o spunem limpede ; viaţa paşnică şi liniştită, ne duce la desgust, la lene şi cu tóte acestea, nicĭ una nicĭ alta nu ar trebui să ne copleşéscă......

*

Fi-va trebuinţă să întindem arcul maĭ mult ? Să spunem de pildă, cam în ce fel ar putea fi tratate, cele o sută de cestiunĭ ?

Sub Nr. 1) chiar, am înscris, *necesitatea înfiinţăreĭ de scóle de desemn*, asemenea şcóle ne va aduce un mare bine, în afară că ele vor alimenta cu elemente bune şcólele de bele-arte, arte şi meseriĭ, apoĭ vor servi tutor profesiunilor unde arta desemnuluĭ, nu numaĭ că e utilă dar se impune . .

Ast-fel sunt :

Giuvelieriĭ,
Ornamentiştiĭ,
Tapiţeriĭ,
Săpătoriĭ în lemn,
Săpătoriĭ în oţel,
Litografiĭ,
Tâmplariĭ,
Desemnatoriĭ industrialĭ,
Decoratoriĭ,
Zugraviĭ,
Scărariĭ,
Legătoriĭ de cărţĭ,
Fabricanţiĭ de faianţe,.... etc.

Un asemenea subiect ar fi în strânsă legătură cu acela de la Nr. 18), *îndreptarea românilor spre meşteşugurĭ*, cine nu ştie, că maĭ tóte profesiunile sunt înţesate de străinĭ, că românií fug de ele, pe când din contra nu le-ar aduce de cât bine ; ar trebui să înşirăm câte meseriĭ, nicĭ nu ne sânt cunoscute nouĕ ? Aşa :

Ornamentele de zinc,
Pardoselile de mozaicurĭ artificiale,
Geamurile colorate (vitraux),
Parchetele,
Lucrărĭ în stuc (imitaţiunĭ de marmoră),
Acoperitul, cu adrezià,

*

Asupra moduluĭ cum se practică restaurările la noĭ. (Subiectul Nr. 2) s'aŭ scris pagine mişcătóre de tineriĭ architecţĭ domniĭ Sterian şi Gabrielescu, nădăjduesc că încă vor maĭ scrie, şi şi cu o ardóre şi maĭ mare, de óre-ce subiectul e vast... pentru buget.. .. considerând, e un butoĭ al Danaidelor... căcĭ e vorba de milióne, dar miliónele nu ar fi nimic pentru noĭ, cari suntem generoşĭ... e cestiunea însă de *batjocura* monumentelor nóstre istorice !. . Să nu maĭ *dărâmăm* clădirile de odinióră, să *dărâmăm însă Cartagenea !*

*

Relativ la *o recensiune a cărţilor apărute asupra artelor desemnuluĭ* (Nr 8), póte nu va fi mult de vorbit, căcĭ noĭ nu am prea avut timp de perdut... S'ar aminti de pildă, de o scriere apărută acum maĭ bine de o jumĕtate veac în tipografia luĭ Eliad ; cercetând maĭ de aprópe este cu putinţă să se găsească vre-una saŭ două şi maĭ vechĭ.

Aceia de care voim noĭ să amintim, e întitulată : (respectăm în totul ortografia),

Elemente
de
desenu
şi
de
Architekturĕ
Bucureşti
In tipografia lui I. Eliad
1836

Pagina următóre,

Elemente
de
Desenŭ
şi de
Arhitektură
de K. Valştain, profesor de deseniu în kolegiul Sf. Sava.

Altă pagină

Meriei Sale
Prè înălţatului prinţ
stăpânitor a toată ţara
rumînéskă.
Aleksandru D. Ghika II

Ku adânkă supunere
Se înkină de către autor.

In pagina ce urméză e un frontispiciŭ cu douĕ figurĭ, sórele răsare, iar pe o piatră cu monogramul A. G. încins de o corónă, staŭ scrise aste versurĭ :

Din veacuri în păstrare
In urnă'mi am ast nume
De soartă 'ncoronat ;
Ş'al rumîniei soare,
De arte de ştiinţe
S'iveşte luminat.

Textul începe cu titlu şi cuvintele următóre :

Pregătiri trebuincioase pentru învĕţătura deseniului

După o praksă de mai mulţi ani ce am făcut ca zugrav în ţara Rumînéscă am avut îndestul prilej d'a mă încredinţa că naţia Rumînéscă are deosebită rîvnă pentru artele grafice.

*

Sub numărul următor, am înscris *reforma penitenciarelor*. Cine vizitând temniţele noastre nu a rĕmas înfricoşat la vederea salelor, unde zac câte 20—30 nenorociţi la un loc, sale ce nu primesc de cât printr'o ferăstrue. . . .

. . . . O rază perdută
Ce
Spune fiinţa
Cerescului soare seninului cer !

Cum ? După tot ce s'a scris azi, mai avem îndrăsneală să numim alt-fel pe asasini, pe criminali, de cît nişte fiinţe bolnave, fiinţe ce au moştenit un sînge nenorocit în vinele lor. Pînă mai acum 60 – 70 de ani, chiar persoanele dominate de isteriă, de nevrosă, lipsite de raţiune, nu ereau tratate ca fiare sălbatice ? Doctorul Pinel, trece de unul din filantropii

omenirei, căci el a schimbat mizerabilul tratament, a rupt lanțurile ce încătușau pe niște desmoșteniți; memoriei lui s'a ridicat o statue și numele 'i stă gravat pe o marmoră în litere de aur, după cum stă gravat în cartea științei.

Daca la noi unde nu s'a scris nici *Claude Gueux*, nici *ultima zi a unui condamnat*, pagine ce fac să-ți se ridice părul, omul criminal, omul bolnav, nu e suprimat, nu e scurtat de o palmă .... apoi nu ar trebui să uităm, că arucându'l în temniță ... ea ar trebui să devie, o casă de îndreptare?

Acum doui ani, architectul ministerului de Interne, D. Maimarol, studiase un frumos plan pentru Ocnele-Mari, inspirat de ultimele lucrări întreprinse aiurea și în cari stau pe de asupra, studiile domnului Vaudremer, ce au servit de model Italiei, Elveției, Belgiei, plan unde abunda lumina și aerul căci salile erau largi, spațioase, cu tavanul ridicat ..... dar .... probabil că a fost expediat la dosar!

*

(No. 14). E regretabil că în scoalele noastre, unde programele sînt încărcate și se studiază multe, nu se aruncă nici un cuvînt asupra artelor.

In studiul istoriei din licee și gimnazii ni se vorbește de numărul muștelor, ce prindea pe zi Domițian; ni se cifrează egzact păsările și peștii ce se serveau la masa lui Viteliu, ni se înșiră visele din istoria persană, sau certurile ce Vespasian avea cu fiu-său ... pentru contribuțiuni! In științele naturale se studiază sumedenie de fosile, ce remîn o enigmă pentru sărmanii elevi, lipsă fiind de colecțiuni; acelaș lucru se întâmplă în Zoologiă unde se descriu clase și sub-clase de molusci, de Zoofite și de cele din urmă infuzorii! Și să nu să zică de rău voitori, că vorbind astfel ținem să atingem pe vre-unul din profesori, sau să aruncăm dispreț asupra studiului istoriei sau studiului științelor naturale; din potrivă, recunoștem că ale lor cunoștințe sînt foarte utile, dar nimenea nu ne va putea convinge, că este un bine, ca întregi generații de tineri să ignoreze cu totul artele, rolul lor în omenire! ....

*

(No 38). Nu a fost ridicat la noi numărul pictorilor, sculptorilor, architecților; câte-va biografii ar fi bine venite. O amintire asupra sculptorului căruia se datorează decorațiunea timpanului din frontonul Universității; câte-va cuvinte despre autorul lui *Mihai Bravul*, pînză unde se vede inspirația dupe Jacques-Louis David; o floare aruncată pe mormântul lui Andreescu, acea figură simpatică ce am cunoscut la Paris .....

O mică biografiă a pictorului, om cu o inimă mare și de la care neuitatul C. A. Rosetti poseda o *Icoană*, de care nu la despărțit de cât moartea, icoană ce a lăsat'o moștenire pinacotecei din București.

Ne oprim.

*

Subiectele nu lipsesc, nici nu pot să lipsească, ce-a ce lipsește este numai *buna-voință* ....

Aidem, curagiu, o încordare mai mult; inimelor tinere ne adresăm.

Sfârșind, repetăm, coloanele *Analelor Arhitecturei* stau deschise.

Stefan Ciocarlan.

CONSTRUCȚIUNĬ RURALE

(Urmare)

> Arta de a adăposti pe om, animale și recolte cu simplicitate, soliditate și economie, este primul problem de deslegat în știința de la țară.
> (Francois de Neufchateaux)

Intrebuințarea materialelor.

Pentru a face legătura între diversele materiale ce constitue zidăria uneĭ clădirĭ, saŭ pentru a le preserva contra intemperiilor, avem nevoe de o amestecătură ce se numește **mortar**.

Mortarele iaŭ diferite numirĭ, după felul și cantitatea materialelor ce intră în amestecătură.

Ast-fel avem: *mortare de var alb, de var hydraulic, de ciment, de ipsos, de pămênt,* saŭ *bastarde.*

In raport cu cantitatea avem: *mortare grase* saŭ *slabe.*

Mortarul de var alb, este cel maĭ des întrebuințat și se compune din nisip curat și pastă de var alb stins.

Mortarul de var alb este bun pentru zidăriĭ saŭ tencuelĭ ce nu sunt expuse la umeḑélă.

Amestecătura se face în proporțiile următóre: Pentru lucrărĭ iconomice, 1 parte pastă de var și 3 părțĭ nisip; pentru tencuelĭ și lucrărĭ maĭ îngrijite, 1 parte pastă și 2 părțĭ nisip.

Când avem de făcut o tencuială pe perețĭ de bârne, saŭ pe tavane saŭ despărțirĭ cu șipcĭ saŭ trestie, atuncĭ mortarul se compune din 1 parte pastă de var, $1^1/_2$ nisip și 300 gr. câlțĭ pe fie-care metru pătrat de tencuială de făcut. De aceia și mortarul ia numele de *mortar cu câlțĭ.*

Mortarele hydraulice se compune din pulbere de var hydraulic și nisip.

Aceste mortare sunt bune pentru zidăriĭ saŭ tencuelĭ expuse la umeḑélă.

Amestecătura se face în proporțiile următóre: Pentru lucrărĭ iconomice, 1 parte pulbere de var și 2 părțĭ nisip; pentru lucrărĭ îngrijite, 1 parte pulbere de var și $1^1/_2$ părțĭ nisip Proporția din urmă este obligatorie pentru tencuelĭ.

Prepararea mortarelor de var. Mortarul de var alb saŭ de var hydraulic trebuește preparat în *varnițe* de scândurĭ, care sunt un fel de cutie cu perețĭ scurțĭ de 30—40 cm.

Este bine ca varnițele să se facă sub șopróne, spre a se feri mortarele de ploĭ și de sóre.

Pasta de var alb, saŭ pulberea de var hydraulic, trebue să fie rece, ear nisipul spălat, de nu este curat.

Amestecătura se face cu puțină apă. Apă prea multă strică calitatea mortaruluĭ.

Mortarul fie de var alb saŭ hydraulic, nu trebue preparat de cât atâta cât se póte lucra într'o ḑi. Dacă însă, din nedibăcia lucrătorilor, saŭ din altă causă, remâne o cantitate de mortar preparat, el trebue acoperit cu nisip și întrebuințat a doua ḑi negreșit, amestecându-l cu alt mortar próspăt.

Obiceiul de a stinge varul alb de-a dreptul în varniță în ḑiua de lucru, este tot ce póte fi maĭ rĕŭ. Mortarul ese de próstă calitate, se perde din puterea luĭ de creștere, și zidăria ce se face cu un mortar preparat cald, este expusă la diformărĭ și crăpăturĭ din cele maĭ periculóse.

Varul alb trebue stins în gropĭ, cu treĭ patru ḑile înainte cel puțin. Ast-fel procedând, se obține maximum de pastă, căcĭ varul stins până se răcește, el crește mereŭ.

De aceia, obiceiul de a stinge varul alb de cu tómna, în gropĭ, pentru primăvara anuluĭ viitor, este fórte bun, căcĭ obținem cea maĭ bună pastă, și mortarul cel maĭ bun.

Varul stins în gropĭ, trebue păstrat acoperit cu un strat de nisip ca de 30 cm. care 'l apără de îngheț și de uscăciune.

Varul alb trebue stins imediat ce a fost scos de la cuptor, căcĭ dând de aer, se *răbunește*, cea ce face că și perde mult din calitate. Mortarul preparat cu un var ast-fel *tredit*, e fórte rĕŭ, pentru tencuelĭ maĭ cu sémă, căcĭ inflorește și tencuiala cade.

Varul hydraulic trebue stins prin stropire, imediat după ce a eșit din cuptor, și pulberea obținută să se cérnă, spre a se curăți de părțile ne-arse saŭ ne-stinse. Acéstă pulbere să se pue în sacĭ saŭ butóie, bine închise și ținute la loc uscat și bine adăpostit, să nu'l ajungă udătura.

Pulberea de var hydraulic ajunsă de apă, saŭ ținută prea mult la aer, devine un material de neîntrebuințat.

Amestecul se face în măsurile prescrise, maĭ întâiŭ cu nisipul și fără apă și apoĭ se stropește cu apă, spre a'l umedi, după care se amestecă cu sapele, până ce se face o pastă uniformă.

Obiceiul de a stinge varul hydraulic ca și pe cel alb, adică cu apă multă, este fórte rĕŭ căcĭ, varul hydraulic se *înécă* nu se stinge, și după ce a fost preparat mortarul cu varul ast-fel stins, bucățile de var înecate, le răsbeşte umedéla și se umflă pulberidându-se. In acéstă *înflorire*, varul distruge și zidăria și tencuiala maĭ cu sémă.

Varul hydraulic se maĭ debitéză și măcinat, dar în acest cas, trebue să fim sigurĭ de onestitatea fabricantuluĭ, căcĭ dacă macină varul ne-ales saŭ ars rĕŭ, atuncĭ obținem o pulbere de próstă calitate, pe care nu putem să o întrebuințăm cu siguranță în prepararea mortarelor.

Mortarul de ciment se prepară din pulbere de ciment amestecată cu nisip spălat și puțină apă.

Proporțiile variază de la 1 parte ciment cu 1, 2, 3, 4, nisip, după tăria de mortar ce voim a avea și după necesitate.

Ast-fel de este vorba de o didărie, putem pune 1 parte ciment și până la 4 nisip ; de facem tencuelĭ, atuncĭ amestecătura nu trebue se trécă de 1 parte ciment cu până la 2 nisip.

In orĭ ce cas, mortarul de ciment se prepară în cantitățĭ fórte micĭ, adică cât se póte lucra imediat, saŭ în o oră cel mult, căcĭ închiagă și o dată închegat, nu se maĭ póte îmuia cu apă, căcĭ 'șĭ perde calitatea fórte mult.

Mortarul de ipsos se prepară din pulbere de ipsos amestecată cu apă. Acest mortar trebue lucrat fórte repede, căcĭ ipsosul închiagă numaĭ de cât, și o dată închegat, trebue aruncat.

De voim să nu închege așa repede, trebue să ne servim în loc de apă, cu lapte de var alb și puțin cleiŭ topit în apă. Cu aceste adaose, mortarul închégă maĭ anevoe, fără a'șĭ perde din calitate.

Mortarul de ipsos, trebue întrebuințat la locurĭ uscate, căcĭ e hygrometric (trage apă) și cu timpul mucedește chiar.

Ipsosul în pulbere, trebue păstrat la loc fórte uscat și închis căcĭ se *trezește* lesne și o dată trezit numaĭ este bun pentru mortare căcĭ crapă și cade.

Același cusur are și ipsosul prea ars.

Mortarul de pămênt se întrebuințéză în localitățile unde varul costă scump, și pentru clădirĭ iconomice dar ne-expuse la udătură.

Acest mortar trebue făcut din pămênt galben, adică argilos. Amestecătura trebue bine făcută și punênd și puține pae tocate.

Mortarul bastard saŭ întărit se chiamă mortarul ordinar de var alb, în care punem puțin ipsos spre a'l face să închege maĭ repede. Proporția variază între $^1/_4$ saŭ $^1/_8$ de ipsos.

Acest mortar ca și cel de ipsos, nu trebue întrebuințat la locurĭ unde este umedélă.

(Va urma).

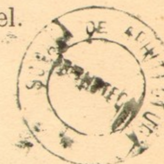
DOMENIUL COROANEI

ȘI

CONSTRUCȚIUNEA CASSELOR ȚĂRĂNEȘTI

In primul numĕr al *Analelor architectureĭ*, am atras atențiunea cititorilor noștri asupra uneĭ escelinte mĕsurĭ, ce a luat administrația Domeniuluĭ Coróneĭ din ordinul M. S. Regele, și care consistă în a face posibil pentru țĕraniĭ de pe Domeniŭ, construirea unor case de locuință în condițiunĭ hygienice și iconomice, conform regulamentuluĭ și planurilor tip întocmite de serviciul technic al Ministeruluĭ de Interne după prescripțiunile Serviciuluĭ Sanitar Superior.

Spre a face realisabile aceste mĕsurĭ, administrația Domeniuluĭ Coróneĭ, nu s'a mulțumit a le procura acele planurĭ și regulamente, din carĭ n'ar fi putut trage nicĭ un folos, dar printr'o circulară fórte amănunțită, d-nu I. Kalinderu, inteligentul și neobositul administrator al Domeniuluĭ Coróneĭ, invită pe agențiĭ administrațiĭ, a da tot concursul lor țăranilor indemnându-ĭ și ajutându-ĭ în realisarea acestor clădirĭ model.

Iacă și coprinsul acesteĭ importante circulărĭ :

Domnule Agent,

Precum știțĭ, locuitoriĭ de pe Domeniele Coróneĭ vin adesea să ceară lemne gratis pentru a se ajuta la clădirea caselor lor saŭ la reparațiunile ce le fac. Ațĭ avut tot-d'auna ca instrucțiune să le facețĭ în privința acésta tóte înlesnirile compatibile cu o administrație îngrijată a pădurilor ce sunt încredințate supravegheriĭ d-vóstre; ținênd sémă și de starea bănéscă a fie-căruia pentru a nu-ĭ învĕța se fie neprevĕzĕtorĭ și se aștepte de la alțiĭ resurse pe care pot să și le procure eĭ pentru o bună economie.

Lăsațĭ fiind numaĭ la voia lor, săteniĭ vor continua neapărat a se servi de modelele învechite și nesănătóse apucate din bătrân și consacrate prin datina locală. Condițiunile de locuință fiind însă unul din factoriĭ ceĭ maĭ puternicĭ în starea sanitară a populațiuneĭ, Consiliul superior sanitar s'a preocupat și de cestiunea acésta și a elaborat planurĭ, lucrate după cerințele igeneĭ, și ținênd asemenea socotélă de resursele și de obiceiurile sătenuluĭ nostru după diferitele regiunĭ ale țĕreĭ. In urmărirea ținteĭ fixate acesteĭ administrațiunĭ încă de la înființarea eĭ, din ordinul Majestățeĭ Sale Regele, trebue se nu întârziem nicĭ o dată de a pune la dispozițiunea locuitorilor orĭ-ce mijloc noŭ, ce se oferă pentru a'ĭ duce maĭ departe pe calea luminăreĭ și a bunuluĭ traiŭ. Cred dar că este de datoria nóstră se facem ca pe viitor casele țărăneștĭ, ridicate în comunele de pe Domeniele Coróneĭ, să fie cât se póte de conform modelelor întocmite după matură chibzuință de Consiliul sanitar superior. Vi se trimet dar maĭ multe exemplare din acele planurĭ precum și din regulamentul întocmit pentru aplicarea lor.

La orĭ-ce ocasiune se va prezinta, vețĭ pune în vedere locuitorilor folósele ce le prezintă pentru eĭ aplicarea acestor tipurĭ de construcțiune și vețĭ căuta prin tóte mijlócele de care vețĭ dispune ca să le execute în tocmaĭ, făcând din acésta singura — dar neînlăturata —condițiune a libertățeĭ nóstre față de dênșiĭ. Vețĭ atrage asemenea cu acéstă ocasiune atențiunea primaruluĭ asupra condițiunelor de aliniere, izolare și altele prevĕzute în regulament și pentru care incumbă autorităţeĭ comunale datoria de a se asigura că sunt păzite. Nu mĕ îndoesc că vețĭ ști să învingețĭ greutățile pe care le-ar înfățișa la început spiritul de rutină în unele cazurĭ.

Fiind-că ştiŭ că le vine greŭ locuitorilor în genere de a pricepe felul construcţiuneĭ şi de a'l putea apoĭ realiza în condiţiunile cerute, numaĭ din simpla privire a planurilor, veţĭ îngriji să se prepare pe fie-care Domeniŭ tot materialul lemnos necesar pentru ca la începerea nuoeĭ campaniĭ în anul viitor, se putem ridica treptat una saŭ maĭ multe case — după întinderea Domeniuluĭ, — care să le serve de model şi unde să pótă eĭ studia în natură tóte disposiţiunile şi felul lucrăreĭ.

Cât pentru costul, el nu este tocmaĭ mare, pentru ceĭ-ce sunt maĭ cu dare de mână, şi maĭ cu sémă faţă de isvórele de muncă şi de câştig ce tot-d'auna am căutat să le deschidem şi ajutórele ce le-am dat. De câte-orĭ locuitoriĭ vor clădi case noĭ saŭ transforma pe ale lor în sensul aci indicat, îmĭ veţĭ semnala acésta în rapoartele ce mi le faceţĭ spre a avea la finele anuluĭ statistica acesteĭ ameliorărĭ treptate, de la care aştept un mare folos pentru sănătatea locuitorilor Domenielor şi prin urmare şi pentru bunul lor traiŭ.

Odată cu acéstă circulară s'a pus la dispoziţia agenţilor Domeniuluĭ Coróneĭ şi proectul de casă ţărănéscă, întocmit de D-nu D. Maimarolu, architect al Ministeruluĭ de Interne, pe care 'l dăm aci maĭ jos, proect de o concepţiune reuşită, prin simplitatea şi bunul gust cu care este întocmit.

FAȚADA PRINCIPALA

ARHITECT D. MAIMAROLU

PLANUL ORIZONTAL

Spre a face maĭ lesniciósă executarea acestor clădirĭ, serviciul sanitar superior a întocmit un regulament amănunţit prin care se prescrie tóte condiţiunile de hygienă şi salubritate publică ce trebuesc observate la alinierea satelor şi construirea acestor case.

Coprinsul acestuĭ document 'l dăm aci maĭ jos, ca să pótă fi studiat de orĭ-cine doreşte să vadă situaţia ţăranilor îmbunătăţită.

REGULAMENT

PENTRU

ALINIEREA SATELOR ŞI PENTRU CONSTRUIREA LOCUINŢELOR ŢĔRĂNEŞTI

IGIENA SI SALUBRITATEA LOR

Art. 1. Fie-care comună după putinţă va fi împrejurată cu şanţ mare şi adânc, care va forma un cerc în jurul eĭ şi care se va numi raza comuneĭ, conform art. 13 din legea poliţieĭ rurale.

Art 2. Inginerul judeţuluĭ cu personalul technic va determina, pe cât posibil, direcţiunea şi îndreptarea uliţelor din comună, păstrând lărgimile prevĕdute de legea drumurilor. Uliţele. o-dată hotărâte, se vor planta de locuitorĭ, fie care în dreptul proprietăţeĭ sale.

Art. 3. Nimenĭ în interiorul comuneĭ saŭ cătun nu va putea construi casă, coşar, grajd, pătul de porumb, saŭ orĭ-ce altă magazie, fără a însciinţa verbal pe primar, care va fi dator a merge la faţa loculuĭ împreună cu unul din membriĭ comisiuneĭ de supraveghiere prevĕzută la art. 20, spre a da alinierea şi a arĕta condiţiunile de construcţiune prevĕdute de acest regulament.

Art 4. Consiliul de igienă şi sulubritate publică va fi dator a trimite la fie-care primărie câte un model-tip de aceste construcţiunĭ formate potrivit cu fie-care localitate, dupe putinţă, zonă şi înlesnirea materialuluĭ ce se află în acea zonă.

Se admite treĭ tipurĭ de construcţiunĭ :

Câmpos, delos saŭ păduros şi muntos saŭ petros.

a) In zona câmpósă, se admite construcţia de cărămidă şi gard tencuit cu var ;

b) In cea delósă, cărămidă saŭ bârne şi gard tencuit cu var ;

c) In cea muntósă, cărămidă saŭ bârne, piatră şi gard tencuit cu var ;

Art. 5. Orĭ-cum va fi construită casa, se vor avea în vedere urmĕtórele :

a) A fi aşedată maĭ cu sémă cu ferestrele spre miază-zi, rĕsărit saŭ apus ;

b) A fi cât se póte cu faţa spre stradă, saŭ cu o lature, nicĭ cum cu spatele caseĭ ;

c) Vor conserva o distanţă de cel puţin 4 metri de la stradă saŭ şanţurile şoseleĭ ;

d) Va chibzui ast-fel ca să remână o lărgime a stradeĭ de 10 metri. conform art 7 din legea drumurilor ;

e) Casele vor fi tencuite şi văruite pe din afară, ne maĭ permiţându-se lipirea cu pămênt nicĭ pe afară nicĭ pe dinăuntru. nicĭ pe jos în odăĭ !

f) Inălţimea caseĭ va fi după voinţă ; camerile însă vor avea o înălţime de cel puţin treĭ metri .

g) Fie-care cameră va avea două ferestre înalte de un metru şi 20 centimetri şi late de 80 centimetri ; ferestrele vor fi deschizătóre şi cu geamurĭ, ne maĭ permiţĕndu-se sub nicĭ un cuvênt ferestre fixe şi cu hârtie saŭ ţiplă ;

h) Camerile vor fi pardosite cu scândurĭ saŭ cărămidă bine arsă, avênd sobe cu uşa înăuntru şi cu coşul bine lipit, care să easă maĭ sus de cóma învelitóreĭ caseĭ cu cel puţin 30 centimetri ;

i) Casa va coprinde cel puţin două camere de locuit ; una în drépta şi alta în stânga, cu o sală în mijloc despărţitóre, unde va fi şi bucătăria saŭ menagiul caseĭ ; celarul nu va fi coprins între aceste încăperĭ.

Se va permite însă locuinţe cu o cameră şi bucătărie numaĭ pentru familiele compuse de bărbat şi femeiă ;

j) Camerile vor avea cel puţin un spaţiŭ de 20 metri pătraţĭ ; sala dintre camere nicĭ o-dată maĭ puţin de 2 metri lărgime ;

k) Invelitórea caselor va fi cu fer. olane, şiţă saŭ trestie, ne maĭ permiţându-se şovarul saŭ coceniĭ.

Art. 6. Fie-care locuinţă va avea o latrină saŭ privată, adâncă de treĭ metri şi largă de un metru 25 centimetri, făcută de zid, scândurĭ, saŭ nuele lipite cu pămênt, acoperit cu fer, şiţă saŭ olane ; ea va fi aşedată în spatele caseĭ saŭ în fundul curteĭ, în partea opusă stradeĭ, departe de locuinţă cu cel puţin 10 metri.

Art. 7. Pătulul va fi de scândurĭ saŭ gard, rădicat de la pământ de 1 metru; lărgimea va fi de 2 metri și înălțimea de 4 metri, învelit cu ce va voi, afară de pae, șovar și cocenĭ.

Coșarul de vite va fi așeḑat la 5 metri cel puțin departe de casă, și construit de gard lipit cu pământ; învelitórea va fi de stuf saŭ cocenĭ și ferestrele destul de marĭ pentru lumină și aer.

Art. 8. Fie-care curte de case locuite, saŭ locurĭ virane vor fi împrejmuite cu ulucĭ saŭ gard, ne maĭ permițêndu-se șanțurĭ; aceste dând loc la accidente saŭ stagnarea apelor;

Art. 9 Stradele vor fi aliniate ast-fel ca să lase un spațiŭ de lărgime ca de 10—20 metri, conform legeĭ drumurilor;

Art. 10. Primăriile nu vor îngădui, cu nicĭ un cuvênt depositele de băligare saŭ alte necurățeniĭ în curțile locuitorilor ci numaĭ de la Septembrie până la Martie, când fie-care locuitor va fi dator a și'l căra la câmp. Nu se va tolera asemenea ape stagnante prin gropĭ, șanțurĭ saŭ alte scufundăturĭ în interiorul comuneĭ, formate din ploĭ saŭ puțurĭ, dându-le la tóte o inclinațiune spre a se scurge saŭ nivelându-se terenul, ast-fel ca să nu se maĭ pótă face lacurĭ.

Art. 11. Puțurile saŭ fontânele din interiorul comuneĭ vor fi împrejmuite cu caldarâm saŭ pietrișŭ într'un cerc de 3 metri; ghizdurile vor fi înalte de 1 metru; iar acele carĭ nu vor fi în aceste condițiunĭ, în timp de 1 an de la publicarea acestuĭ regulament, să se astupe.

Art. 12. Nu se maĭ permite cu nicĭ un preț topirea cânepeĭ saŭ a teiuluĭ în lacurĭ, gârle saŭ puțurĭ din interiorul comuneĭ; acolo unde se va constata una ca acésta, contravenientul se va da în judecată, conform art. 285 alin. 9 din codul penal, confiscându-se și cânepa saŭ teiul găsit.

Art. 13. Fie-care proprietar este dator a 'șĭ ține curtea și tóte dependințele curate; le va mătura odată pe săptămână, iar murdăria o va scóte la câmp, saŭ în țérină, de două orĭ pe an; de asemenea el va fi dator să măture jumĕtate strada dinaintea sale, în fie-care Sâmbătă

Art. 14. Cârciumariĭ saŭ hangiiĭ din comunele rurale sunt datorĭ a mătura ḑilnic curțile lor și a rădica gunóele strânse odată pe săptămână.

Art. 15. Casele se vor spoi la fie-care treĭ lunĭ cu var curat, fără alte amestecăturĭ de culorĭ, afară de pământ galben, dacă voesce a da culóre maĭ închisă.

Art. 16. Fie-care proprietar de casă dator este a 'șĭ curăți curtea sa de buruenĭ, scaețĭ saŭ plante spinóse, plantând, de se póte, arborĭ care aduc răcóre caseĭ sale și curăță aerul.

Art. 17. Nu se vor maĭ îngădui prin curțĭ gropĭ cu ape mocirlóse pentru porcĭ saŭ păsĕrĭ, ca gâscele, rațele etc., sunt îngăduite însă pivele saŭ gropile căptușite cu scândurĭ.

Art. 18. Nu se va maĭ permite tăierea vitelor marĭ prin curțĭ saŭ pe strade; ele se vor tăia și curăți la marginea satuluĭ, într'un loc destinat pentru acésta, și de va fi cu putință în josul satuluĭ pe o apă curgătóre. Vitele micĭ se pot tăia pe la casele lor, însă se va curăți locul pe dată de orĭ-ce murdărie.

Art. 19. Pentru îndeplinirea prescripțiunilor acestuĭ regulament, se acordă un timp de treĭ lunĭ; odată trecut acest termen, primăriile 'l vor executa întocmaĭ atât în comune cât și în cătunele dependinte de comună; asemenea primăriile nu vor mai permite a se construi case din noŭ de cât în condițiunile coprinse în regulament, dupe modelele-tipe.

Locuințele vechĭ nu se vor maĭ repara în totalitate de cât punêndu-se în condițiunile modeluluĭ-tip. Reparațiunile parțiale sunt permise.

Art. 20. Pe lângă primăriĭ se institue o comisiune de supraveghiere pentru executarea regulamentuluĭ de față, compusă din primarul, notarul, învĕțătorul, preotul și treĭ fruntașĭ din sat.

Art. 21. Mediciĭ primarĭ, mediciĭ de plășĭ și sub-prefecțiĭ, în inspecțiunile ce sunt obligațĭ a face comunelor rurale, sunt datorĭ a stărui la aplicarea acestuĭ regulament.

Art. 23. Orĭ cine nu se va conforma cu acest regulament, va fi pedepsit conform articolelor 385 și 388 din codul penal, și în casurĭ de recidivă, dupe art. 69 din legea sanitară; tot astfel se vor pedepsi și primariĭ comunelor rurale, care nu vor executa acest regulament.

Dorim ca exemplul dat de Administrația Domeniuluĭ Coróneĭ să fie imitat de toțĭ proprietariĭ ruralĭ și de administrațiele publice, ca cu o oră maĭ 'nainte să vedem populația rurală adăpostită în case sănătóse și bine construite.

Facem un călduros apel la toțĭ confrațiĭ noștri, ca să dea tótă atențiunea chestiuneĭ locuințelor țărăneștĭ, și să ne comunice orĭ-ce combinație găsește că ar fi maĭ avantagiósă pentru diferitele zone ale țĕreĭ, în raport cu clima, obiceiurile, materialele de care póte dispune și starea socială a populațiĭ din diversele localitățĭ.

Noĭ suntem gata a publica și discuta orĭ-ce chestiune atingătóre de construcțiĭ rurale necesare adăpostuluĭ omuluĭ produselor și animalelor.

I. S.

LUCRĂRILE

SERVICIULUI TECHNIC AL MINISTERULUI DE INTERNE

Șef D. MAIMAROLU, architect

Serviciul technic al Ministeruluĭ de Interne, până maĭ acum doĭ saŭ treĭ anĭ nu avea nicĭ o importanță, din cauza lipseĭ de organizație. De la venirea d-luĭ Architect Maimarolu ca șef acestuĭ serviciŭ, a devenit una din secțiunile cele maĭ importante ale Ministeruluĭ prin o organisație seriósă și bine socotită.

Spre a'șĭ da cine-va socotéla de importantele lucrărĭ ce se execută de acest serviciŭ, vom da maĭ jos un tabloŭ pe scurt de lucrările în curs de executare și cele în studiŭ.

a) Spitale rurale ce s'aŭ dat în întreprindere anul trecut și carĭ sunt în curs de executare aprópe terminate.

1. Spitalul rural din comuna Băilescĭ, Județul Doljiŭ. Antreprenor d-nu Inginer Anatole. Valórea contractată . leĭ 59,500
2. Spitalul rural din comuna Mogăceniĭ, Județul Argeș. Antreprenor d-nu Carol Zaharia. Valórea contractată . . . . „ 82,518
3. Spitalul rural din comuna Drăgoeștĭ, Județul Olt. Antreprenor d-nu Al. Iliescu mare proprietar, representat de d-nu Inginer M. Vârgolicĭ. Valórea contractată. . . . . „ 65,000
4. Spitalul rural din comuna Obedeniĭ, Județul Vlașca. Antreprenor d-nu Ghiță Anghel, Valoarea contractată. . . . . „ 81,740
5. Spitalul rural din comuna Bujoru, județul Covurluĭ. Antreprenor d-nu Herșcu Solomon, representat de d-nu conductor Schwartz. Valórea contractată . . . . „ 85,078
6. Spitalul rural de la Răducănenĭ, Județul . . . . . Antreprenor d-nu Herscu Solomon, representat de d-nu Ing. Savul. Valórea contractată . „ 78,173

Total . . . „ 452,011

b) Reparațiunĭ în curs de esecutare.

Reparația radicală a localuluĭ Prefectureĭ polițiĭ capitaleĭ. Antreprenor d-nu inginer Cikosky. Valórea lucrărilor leĭ 80,000

c) Lucrărĭ noĭ scóse în licitație la 20 Ianuarie 1890.

1. Spitalul rural din comuna Petreștiĭ de Sus. Județul Gorjiŭ. Valórea devisuluĭ . . . . leĭ 121,000
2. Idem din comuna Viziru, Județul Brăila. Valórea devisuluĭ . . . . „ 123,000

3. Idem din comuna Dămiăneștĭ, Județul Roman. Valórea devisuluĭ . . . . „ 123,000
4. Idem din comuna Plăineștĭ, județul Râmnicul Sărat. Valórea devisuluĭ . . . . „ 116,000
5 Idem din comuna Negreștiĭ, Județul Vasluiu. Valórea devisuluĭ . . . . „ 130,000

Total . . . „ 613,000

La licitația ținută la 20 Ianuarie, nu s'a aprobat de cât facerea spitaluluĭ din comuna Negreștiĭ cu 5% sub devis.

Cele l'alte patru vor fi scóse din nou în licitație pentru ziua de 24 Martie 1890.

d) In studiu

1. Proectul de Morgă în capitală pe locul de pe cheiul Dâmboviți în apropiere de calea Șerban-Vodă.
2. Proectul de cazarmă de Pompierĭ pe locul de la spatele Polițiĭ capitaleĭ.
3. Proectul pentru depositul archiveĭ Ministeruluĭ de interne.

LOSANNA

(ELVEȚIA)

Concurs internațional pentru planurile edificiuluĭ Rumine

In urma legatuluĭ d-luĭ Gabriel de Rumine, făcut orașuluĭ Losanna; decizându-se ridicarea unuĭ edificiŭ pentru diversele serviciĭ ale Universitățiĭ și colecțiunile stiențifice și artistice ale orașuluĭ și ale statuluĭ, Municipalitatea Losanna, deschide un concurs între architecțiĭ elvețienĭ și streinĭ, pentru elaborarea planurilor acestuĭ edificiŭ.

Organisarea concursuluĭ

1. — Juriul însărcinat cu esamenul proectelor presentate și cŭ distribuirea premielor este compus:
a) Din consilierul de stat Ruffy;
b) Din sindicul Cuénouo;
c) Din d-niĭ Architecțĭ:
Auêr H; profesor și architect la Berna;
Hirsch, A; architect șef al Lionuluĭ;
Hoffmann, L; architect din Leipzig;
Lasius, G; architect și profesor la Zurich;
Nénot, H. E, architectul noueĭ Sorbone din Paris.

2. — O sumă de 25,000 leĭ, este pusă la disposiția juriuluĭ, pentru a fi distribuită în treĭ premiurĭ și anume: Un premiu întâiŭ de 12,000 leĭ, un al doilea premiŭ de 8.000 leĭ și un al treilea premiŭ de 5,000 leĭ.

In casul când juriul n'ar găsi cu cale a da vre unul din aste premiĭ, el va putea să repartiseze suma la maĭ multe proecte, cum va crede maĭ bine.

3. — In distribuția premiurilor, juriul va ține compt: *a*) de datele precise ale programuluĭ; *b*) de stilul architectural și de armonisarea proectuluĭ cu clădirile și cartierele învecinătóre; *c*) în fine de considerațiunile de iconomie care trebue să domnéscă într'un edificiŭ de astă importanță și natură.

4. — După pronunțarea juriuluĭ, plicurile corespundând cu proectele premiate vor fi deschise în ședință publică și numele autorilor proclamate imediat. Raportul juriului va fi dat publicitățiĭ și comunicat concurenților.

5. — Proectele premiate rĕmân proprietatea comunĭ. Cele l'alte rĕmân la disposiția autorilor lor, carĭ și le pot reclama după esposiția publică; totușĭ municipalitatea se reservă de a cumpăra și alte proecte nepremiate, prin bună înțelegere cu autorul.

6. — Tóte proectele vor fi espuse.

Condițiunile concursuluĭ

1. — D. **Syndic de Losanna** va trimete orĭ căruĭ architect, care va cere, programul concursuluĭ împreună cu următórele acte:

a) Planul loculuĭ ales pe scara de 0.002;
b) Un plan de studiŭ, cu curbe de nivel, pe scara de 0,005;
c) Secțiunile terenuluĭ și resultatul sondagelor efectuate.

Deosebit, edificiul trebuind ca pe cât este posibil, să conserve caracterul pitoresc al părți de oraș unde se va construi se dă o fotografie representând starea actuală a localitățiĭ.

2. — Programul edificiuluĭ, fiind adoptat de autoritatea competinte și de juriu, concurențiĭ trebue să se ție de el întocmaĭ.

3. — Proectele vor presenta:
a) Un plan general pe scara de 0.002;
b) Un plan de fie-care etagiŭ pe scara de 0.005;
c) Elevația principală pe aceiașĭ scară;
d) Elevațiele și secțiele necesare, pe aceiașĭ scară;
e) Detaliĭ de fațade și de secțiĭ, pe scara de 0,02;
f) Uă perspectivă
g) Un memoriu descriptiv și un devis sumar pe m. cub calculat, luând înălțimea de la subsol până la cornice, fără învelitorĭ.

Memoriul trebue să fie în limba francesă.

4. — Costul total al clădirilor nu trebue să trécă suma de 2.175.000.

Prețul metruluĭ cub de construcție, calculat cum se arată maĭ sus, nu trebue să revie la maĭ scump de 23 leĭ, în medie.

5. — Proectele trebue să fie remise d-luĭ **Sindic de Losanna** înainte de 1 Maiŭ s. n. 1890, termen de rigóre.

6 — Tóte bucățile aceluiașĭ proiect, trebue să pórte același epigraf saŭ semn distinctiv, și ne semnate. Fie-care concurent ișĭ va înscri numele și adresa într'un plic pecetluit, pe care va fi reprodus epigraful saŭ semnul dupe planurĭ.

Aceste plicurĭ rĕmân în mâinile Sindiculuĭ.

7. — Proectele ne conforme programuluĭ, desinate pe o scară alta de cât cea prescrisă, saŭ sosite prea târdiŭ, vor fi puse afară din concurs. Juriul va putea să aprecieze dacă trebue admise unele din ele dacă se va proba că întârzierea este accidentală.

8. — In principiŭ, architectul care va avea premiul ântâiŭ va fi însărcinat cu esecutărea; Municipalitatea însă ișĭ reservă libertatea de acțiune, ținând cont înainte de tóte de desiderantele juriuluĭ.

Dacă architectul premiat este însărcinat cu esecuția, plata primeĭ va fi considerată ca un acompt luat asupra onorariuluĭ.

Programul încăperilor și planurile arătate la No. 1 al condițielor concursuluĭ (al. a, b, c.) sunt în deposit la biuroul redacțiĭ «*Analelor Architectureĭ*» *str. Pitar Moșu 16* la disposiția celor ce doresc a le consulta.

SUCCESE ROMÂNE

LA

SCOALA DE BELLE ARTE DIN PARIS

Se știe că scóla de Bele Arte din Paris este una din instituțiunile cele maĭ renumite din lume pentru învățămîntul artistic.

Româniĭ, doritorĭ de a se forma în focarele cele maĭ cu renume, aŭ pătruns și urmézâ cu succes învățăturile maeștrilor.

Presa a avut adesea ocasiunea a aduce la cunoscința publică succesele românilor în scóla de Belle Arte din Paris.

Azĭ, revista *l'Architecture*, organul Societățiĭ centrale a architecților francesĭ, ne aduce știrea îmbucurătóre că în secțiunea de architectură la concursul din Decembre 1889, d. Michălescu, elev al d-luĭ Guadet, a obținut *medalie pentru desen de ornamente*.

Știind cât de greŭ este a obține un succes în o scólă superióră ca scóla de Belle Arte din Paris, ne grăbim a felicita pe tânărul nostru compatriot, urându-ĭ și alte succese maĭ strălucite.

Maĭ aflăm cu o deosebită mulțumire că tânărul Bălănescu, care urmézâ pictura tot la scóla de Belle Arte din Paris, face progrese fórte frumóse.

Ca fost elev al scóleĭ de Belle-Arte din Bucureştĭ, a trimes acesteĭ scolĭ, un tabloŭ lucrat după Leonardo, Gioconda.

Comisiunea profesorilor 'l-a găsit fórte bine esecutat şi a hotărât ca tabloul să fie cumpărat cu 500 leĭ.

COLORAŢIUNEA CĂRĂMIZILOR

Cărămizile se pot face roşiĭ vîrându-le într'o soluţiune compusă din 0 k 4 cleiu, un litru şi jumătate de apă în care se va pune o bucată de peatră acră de mărimea unuĭ ou, un sfert de chilogram de roşu venetian şi o jumétate de chilogram de culóre de Spania. — Coloraţia variază de la roşu deschis la brun închis, după proporţiele ce se vor pune din aceste doue din urmă substanţe şi de timpul cât vor sta cufundate cărămizile.

Pentru a colora cărămiḑile cu negru, se vor muia de asemenea într'o amestecătură caldă făcută din asfalt cu uleiu de in, saŭ din asfalt cu gudron; în amândouă cazurile să se încălzéscă maĭ din nainte cărămiḑile. Să se aştepte ca lichidul colorant să pătrundă în cărămidă cam până la 2 milimetri adâncime.

La semaine des constructeurs)

DIN STREINĂTATE

Săpăturĭ şi descoperirĭ.

Pe splaiul drept al Tibruluĭ s'a găsit treĭ-ḑecĭ de lăḑi cu obiecte etrusce (vase, statuete, etc.) doue magnifice sargofage aurite, din care unul pórtă o frumósă inscripţie privitóre la Cesar. — Acéstă descoperire se datoreşte d-luĭ Grell pensionar al şcólei franceze la Roma.

*

Baronul Double, cunoscut prin colecţiunile sale şi prin lucrările sale istorice, se duce la Ravena, spre a face săpăturĭ prin locul unde a fost palatul vechilor împăraţĭ romanĭ.

*

Pe lângă Thiviers (Dordogne) nu departe de Saint-Romain-Saint-Clement, s'a descoperit nişte lănci de peatră care pare a aparţine epocei de piatră lustruită.

Pe lângă aceste arme, s'a găsit şi sfărimăturile unui schelet de animal antideluvian. Doi colţi fărimaţi şi reconstituiţi, presintă nişte proporţii puţin obicinuite la elefanţi de aḑi.—După mărimea cóstelor, se vede că acest animal trebue să fi fost de mărime cu mult superióră prachidermelor de aḑi.

*

Pe lângă Tour-de Vesone s'a descoperit un mosaic roman fórte frumos, avênd o suprafaţă de opt la ḑece metri pătraţi.— Bucata este perfect conservată şi desenurile admirabile.

*

Monument colosal

Se vorbeşte, că la Rouen (Francia) are să se ridice uă statue colosală Ioanei d'Arc pe vîrful cel mai înalt al colinei St. Caterina.

Pe un piedestal de 15 metri de inalt, lucrat in marmură, se va ridica statua in bronḑ aurit, inaltă de peste 30 metri, a Ioane. d'Arc stând în picioare.

In mâna stângă va ţine un stindard, ear mâna dreaptă va fi intinsă spre oraş cu un gest de protecţiune şi de ertare, binecuvîntînd'o cu crucea formată din mânerul sabiei.

Acest monument va fi unicul în lume ca mărime şi originalitate.

*

Incendiul teatrului Bursei din Bruxel

Un incendiu a distrus cu totul, teatrul Bursei din Bruxel.

Teatrul bursei, construit pe boulevard Anspach, în faţa Bursei, forma un fel de paralelogram, — înconjurat de case vecine peste tot.

In aste rele condiţii de situaţie, primăria n'a autorisat construirea sa, de cât cu condiţiunea expresă de a se înconjura de ziduri gróse şi masive. — Graţie acestor ziduri de isolare, de 72 cm. grosime minimum, s'a evitat nenorociri mai întinse.

Teatrul bursei era nou şi fusese inaugurat la 19 Decembre 1885.

Causa incendiului se atribue caloriferului care era aşeḑat în pivniţe.

*

Incendiul teatrului din Moissac.

Acest teatru a ars până în temelii. Era nou şi nu fusese dat în serviciu de cât de puţin timp.

Focul a luat din culise, din causa ver unei ţigarete saŭ ver un cărbune de la un mangal.

*

Reconstrucţia teatrului Opera-Comică din Paris.

Mult dorita reconstrucţie a acestui important teatru pare a deveni o realitate. Ministrul Instrucţiei publice şi al Belle-Artelor a depus un proect pe biroul Camerei francese in acest sens

Opera comică va fi reconstruită tot pe locul ce a ocupat înainte adică pe piaţa Boieldieu. Cheltuiala va fi de 3.800.000 fr.

*

Reconstrucţia Teatrului Naţional de la Iasi.

In urma călătorii la Iaşi a d-lui Teodor Roseti, Ministru adinterim la instrucţiunea publică, reconstrucţia Teatrului Naţional din Iaşi, pare a avea mai mulţi sorţi de reuşită

D-nu Ministru, apreciând necesitatea absolută ce se simte în Iaşi de o sală convenabilă pentru spectacole, a hotărît să presinte corpurilor legiuitóre un proect de lege determinând condiţiunile reconstrucţii teatrului

Lucrările vor costa cel puţin un milion.

ŞTIRĬ MĂRUNTE

După ziarele egiptene aflăm că momuiele se vênd acum fórte eftin. Negustori englezĭ care esplótéză oraşele morţilor, o să inunde museele europene cu acéstă marfă sinistră. Actualmente se póte cumpăra un esemplar, garantat de o vechime de 5000 de anĭ, pentru minima sumă de 425 fr.

Pe turnul luĭ Eiffel de la esposiţia din Paris saŭ urcat 3 milióne 512,006 de persóne, care în total aŭ plătit suma de 6,55000 fr.

Construcţia turnuluĭ a costat 6,600,000 fr. Capitalul acţiunilor a fost de 5,500,000 fr. Afară de acésta societatea acţionarilor înfiinţată chiar de ing. Eiffel aŭ maĭ avut o subvenţiune de 1,500,000 fr.

Turnul dar s'a plătit de mult şi acţionariĭ vor maĭ avea încă câştig net în timp de 20 de anĭ.

G.

Inaintări și numiri în Corpul technic de Ingineri ai Statului

Prin decretul regal No. 8 din 1-iu Ianuarie, d-nu *Scarlat Vârnav*, inginer ordinar cl. I de la 10 Maiŭ 1883, director al Scólei de Podurĭ și sosele, îndeplinind stagiul cerul de regulamentul Corpuluĭ technic, *se înainteză la gradul de inginer șef cl. II.*

*

Prin decretul regal No, 9 din 1 Ianuarie 1890, se înaintédă în Corpul tecnic al Statuluĭ:

La gradul de inginer șef cl. II

D-nu Al. Gafencu.

La gradul de inginer ordinar cl. I.

D-niĭ Ernest Brăescu, Emil Balaban.

La gradul de inginer ordinar cl. II

D-nu Grigorie M. Popescu.

La gradul de inginerĭ ordinarĭ cl. III.

D-niĭ Mateiu Vasiliu, Achil Petrescu.

*

Se admite în Corpul technic al Statuluĭ urmĕtórele persóne

La gradul de inginer ordinar cl. III.

D-niĭ Emil Al. Pangrati, Ion Brătianu și Emanoil Grădișteanu.

La gradul de conductorĭ cl. III

D-niĭ Gavril Popescu, Ilie Popescu, Cleante Gheorghiu și Stefan Dumitrescu.

*

Prin decretul regal No. 7 din 1 Ianuarie 1890 se înainteză în Corpul technic de ingínerĭ aĭ Statuluĭ:

La gradul de inginerĭ ordinarĭ cl. II.

D-niĭ Constantin Nicolau, Nicolae Șerbănescu și Constantin Țăpârdea.

La gradul de inginerĭ ordinarĭ cl. III.

D niĭ Constantin Georgescu și Mircea Otulescu.

*

Prin decretul regal No. 3562 din 31 Decembre 1889, se înaintédă în personalul Căilor Ferate D-nu Inginer Antoniu Alexandru, actual șef de secție la serviciul lucrărilor noĭ, în postul de șef de secție la serviciul exterior de întreținere.

PRIMARIA URBEI HUȘI

Postul de architect vacant

Primăria urbeĭ Hușĭ avênd nevoe de un șef al serviciuluĭ technic al comuneĭ, publică spre cunoștința oamenilor specialĭ, architecțĭ și inginerĭ, carĭ ar dori să ocupe acest post, ca să 'șĭ adreseze cererile d-lor direct la cancelaria comuneĭ.

Onorariul ce se oferă este de leĭ 300 lunar

LUCRARI NOI IN VEDERE

In ședința de Joĭ 18 Ianuarie, Senatul a votat următórele proecte de lege privitóre la clădirile ce trebue să se facă în Romanațĭ:

„Consiliul județuluĭ Romanațĭ este autorisat ca din suma de leĭ 300 000 destinațĭ pentru construire de localurĭ de scóle rurale — din împrumutul de 450.000 leĭ, ce este autorisat județul să contracteze de la Casa de depunerĭ, consemnațiunĭ și economiĭ prin legea de la 3 Decembre 1885 — să întrebuințeze leĭ 45,000 pentru construirea unuĭ gimnasiŭ în orașul Caracal".

„Se autorisă consiliul general al județuluĭ Romanațĭ ca din împrumutul de leĭ 300,000 încuviințat prin legea promulgată la 3 Decembre 1885, pentru construirea de localurĭ de scóle rurale, să acorde leĭ 20,000 comuneĭ urbane Caracal și leĭ 10,000 comuneĭ urbane Corabia, pentru construcțiunea a câte un local de scólă în aceste orașe".

PRIMARIA URBEI CONSTANȚA

Construcția unuĭ casino la mare

Primăria Urbeĭ Constanța, dorind a clădi un casino la mare, în genul celuĭ de la Dieppe, face cunoscut caselor și pensiónelor speciale care ar vroi să se însărcineze cu o așa lucrare să bine-voiască a presenta propunerile D-lor direct la Constanța.

Explicațiunile se pot da și la Redacția *„Analelor Architectureĭ"* 16, strada Pitar-Moșu.

AVIS

Administrația „Analelor Architectureĭ"

Tóte persónele care aŭ bine-voit a primi primul numĕr, fără a ni'l înapoia, sunt considerate ca abonate, și li se va trimete și numerile următóre.

*

Rugăm, a ne avisa, în cas de schimbare de adresă, saŭ dacă Analele nu se primește regulat.

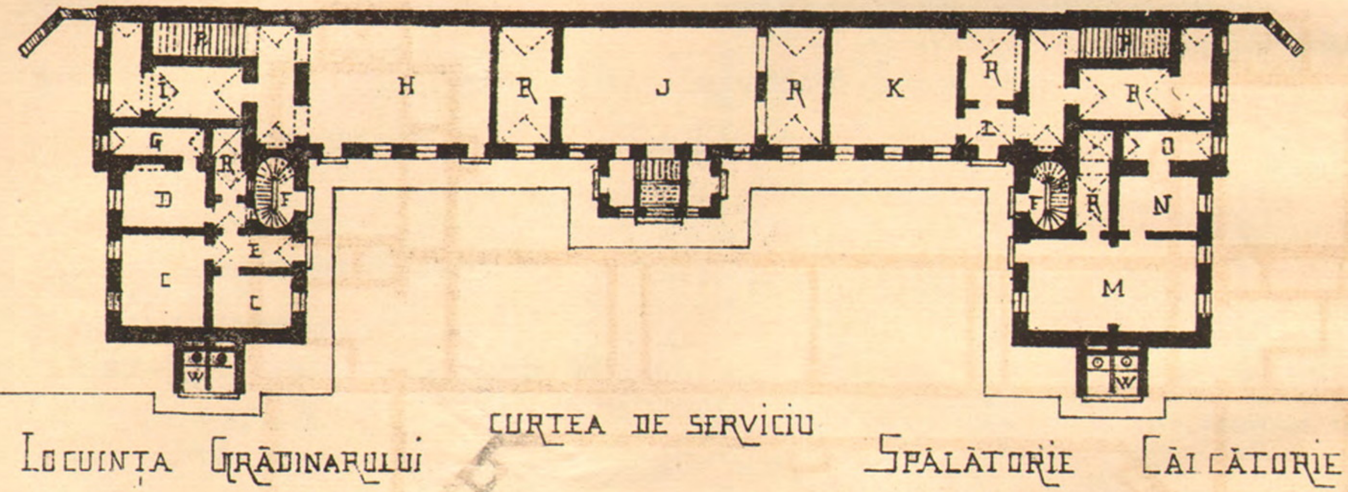
*

Domniĭ abonațĭ din provincie sunt rugațĭ, să bine-voiască a ne trimete abonamentul prin mandat postal, conform buletinelor de subscriere.

Scoala Normală Vassile Lupu din Iassi

Planul Parterului

al curții de serviciu

Legenda

Planul Fundaților
al curți de serviciu

A Pivnița	B Hasnale

Planul Parterului
al curți de serviciu

C Odae	J Cuhnie
D Cuhnie	K Bae
E Antreu	L Trecere
F Intrare la entre-sol	M Spălătorie
G Cămară	N Calcătorie
H Atelier de stolerie	O Uscatorie
I Depositul atelierului	P Scara la entre sol
	R Deposit
	W Privăți

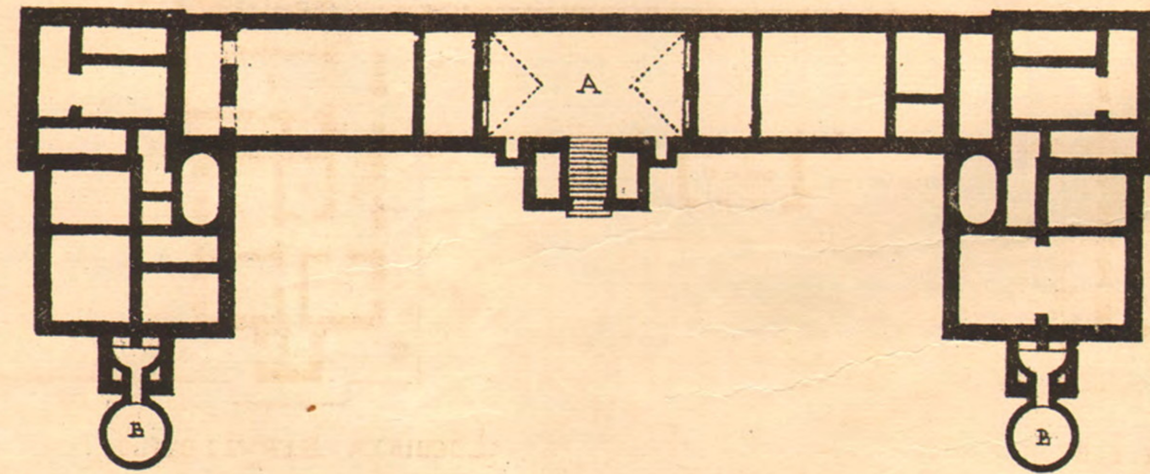
Planul Entre-solului

A Odăi	E Atelier de fringhi
B Cuhnie	F Deposite
C Cămara	G Hasnale
D Scara la parter	F' Ascensor

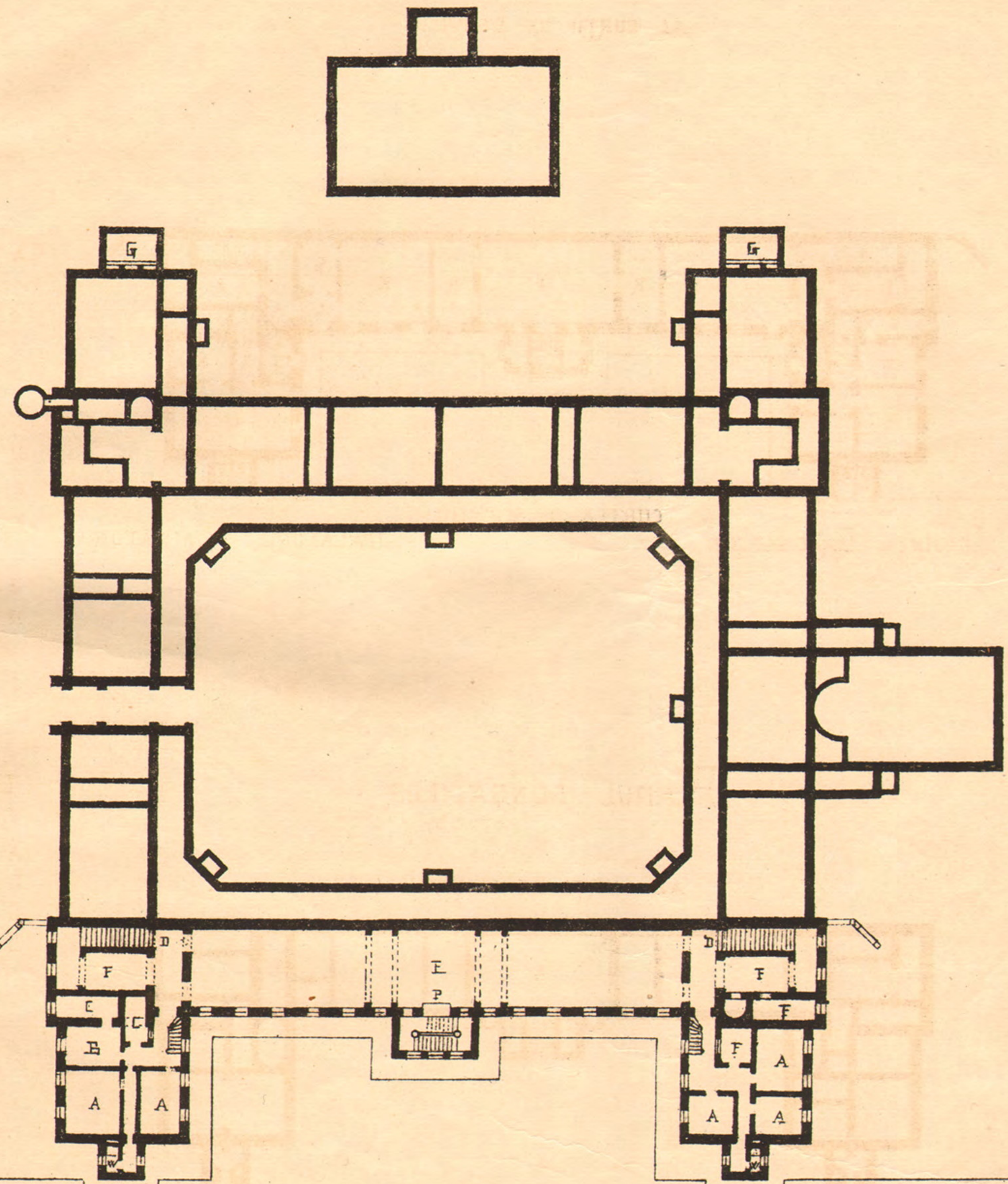
W Privăți

Planul Fundaților

al curți de serviciu

Planul Fundaților Generale

Planul Entre-solului

Scara
0 5 10 20 30 metri.

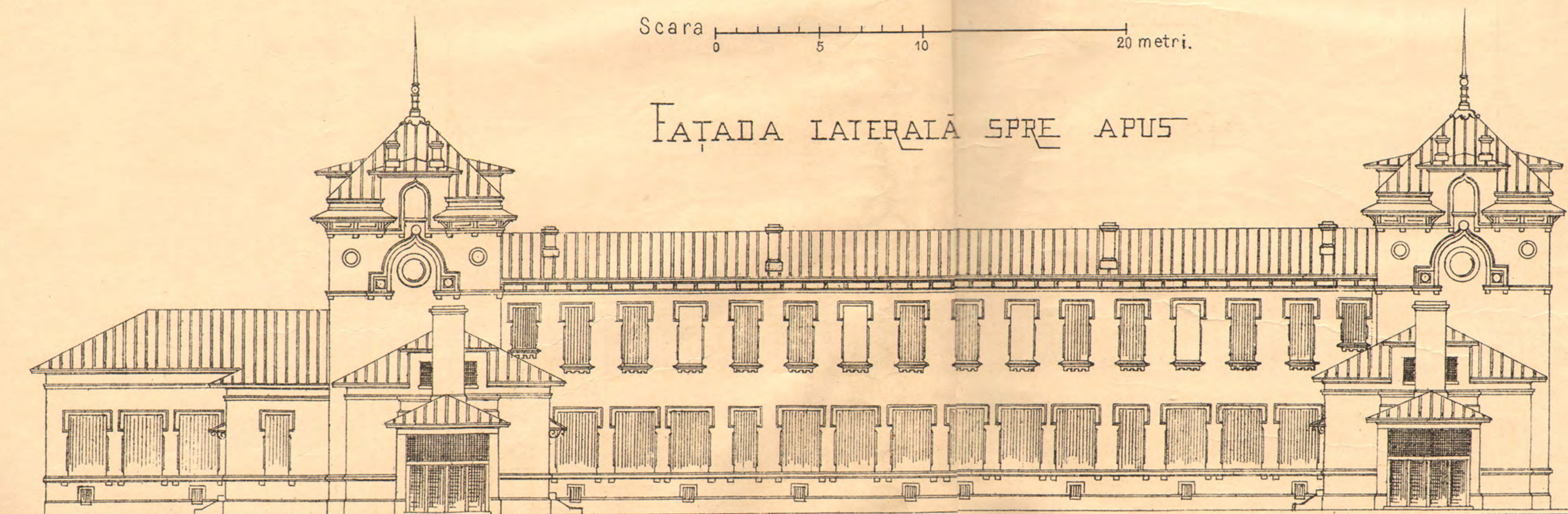
Proectată și executată de I. N. Socolescu architect și inginer

Scoala Normală Vasile Lupu din Iassi

Fațada laterală spre răsărit

Scara 0 5 10 20 metri.

Fațada laterală spre apus

Proectată și executată de I. N. Socolescu architect și inginer